DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ ULICY ELEKTORALNEJ

Raport z badań

MAZOWIECKI INSTYTUT KULTURY
JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO
20.Mazowsze

Badanie „Diagnoza potrzeb społeczności lokalnej ulicy Elektoralnej” zostało przeprowadzone
w ramach Mazowieckiego Obserwatorium Kultury, powołanego przez Mazowiecki Instytut Kultury w Warszawie.

ORGANIZATOR:
Mazowiecki Instytut Kultury

KOORDYNACJA BADAŃ:
Anna Woźniak - Mazowiecki Instytut Kultury

REALIZACJA BADAŃ:
Kolektyw Badawczy

ZESPÓŁ BADAWCZY:
dr Magdalena Ochał
Michał Kocikowski
Katarzyna Lindner
Mikołaj Łątkowski
Piotr Myszczyński
Magdalena Różycka
Anna Stępień
Anna Woźniak

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA:
Magdalena Różycka

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE:
Magdalena Różycka

REDAKTOR KONSULTANT:
Igor Starczak

OPRACOWANIE GRAFICZNE I SKŁAD:
Tomasz Grabowski, Agata Wiśniewska

Warszawa 2019

MAZOWIECKI INSTYTUT KULTURY
JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO
20.Mazowsze

SPIS TREŚCI

I.	**WPROWADZENIE**	4
II.	**METODOLOGIA**	7
III.	**CHARAKTERYSTYKA GRUP INFORMATORÓW**	10
	INSTYTUCJE	11
	USŁUGI	13
	WSPÓLNOTY	15
IV.	**PRZESTRZEŃ**	17
	INFORMACJE OGÓLNE	18
	W OPINII INFORMATORÓW	45
	Ogólny charakter okolicy	45
	Miejsca charakterystyczne i ważne	49
	Tereny zielone i rekreacyjne	52
	Parkowanie	54
	Zmiany w okolicy	55
V.	**MIESZKAŃCY**	57
	INFORMACJE OGÓLNE	58
	W OPINII INFORMATORÓW	64
	Społeczność osiedla	64
	Relacje sąsiedzkie	67
	Zaangażowanie społeczne	69
VI.	**RELACJE Z MIK**	71
	SKOJARZENIA Z INSTYTUCJĄ	72
	KORZYSTANIE / WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJĄ	74
	POMYSŁY NA DZIAŁANIE	76
VII.	**PODSUMOWANIE**	78

I. WPROWADZENIE

Diagnoza została zrealizowana na zlecenie Mazowieckiego Instytutu Kultury w grudniu 2019 roku. Celem badania było wstępne zidentyfikowanie społeczności lokalnych związanych z ulicą Elektoralną i jej najbliższą okolicą, w tym mieszkańców, pracowników instytucji publicznych, rzemieślników, pracowników lokali gastronomicznych i innych usług. Badanie objęło swoim zasięgiem teren ograniczony aleją „Solidarności", aleją Jana Pawła II, placem Bankowym i dalej ulicą Marszałkowską, placem Żelaznej Bramy – Ptasią – placem Mirowskim.

Potrzeba przeprowadzenia diagnozy pojawiła się podczas realizacji kilku projektów, które za cel stawiają sobie otwarcie instytucji na lokalną społeczność oraz nawiązanie relacji z najbliższymi sąsiadami – zarówno instytucjami, jak i pojedynczymi mieszkańcami. Jednym z takich działań jest tworzenie Miejsca Aktywności Lokalnej Elektoralna, innym – projekt Strefa Elektro. Działania badawcze rozpoczęliśmy od dwóch warsztatów: metodologicznego i metodycznego, w którym wzięli udział pracownicy i pracowniczki Instytutu. Wspólnie zastanawialiśmy się nad celami diagnozy, ale także celami działań prowadzonych przez poszczególne osoby. Osoby uczestniczące w warsztatach poznały podstawowe metody badawcze, a na warsztacie metodycznym opracowały pytania badawcze na potrzeby wywiadów indywidualnych. Po fazie koncepcyjnej przyszedł czas na badanie w terenie. Spacerując po okolicy dokumentowaliśmy fotograficznie jej zabudowę oraz obserwowaliśmy, jakie spełnia ona funkcje. Rozmawialiśmy z informatorami: przedstawicielami lokalnych instytucji i organizacji, przedstawicielami mieszkańców oraz działającymi na badanym obszarze usługodawcami. Prowadziliśmy także obserwacje podczas „Gwiazdki sąsiedzkiej", która odbyła się 14 grudnia 2019 roku w Mazowieckim Instytucie Kultury i była wydarzeniem otwartym dla wszystkich chętnych.

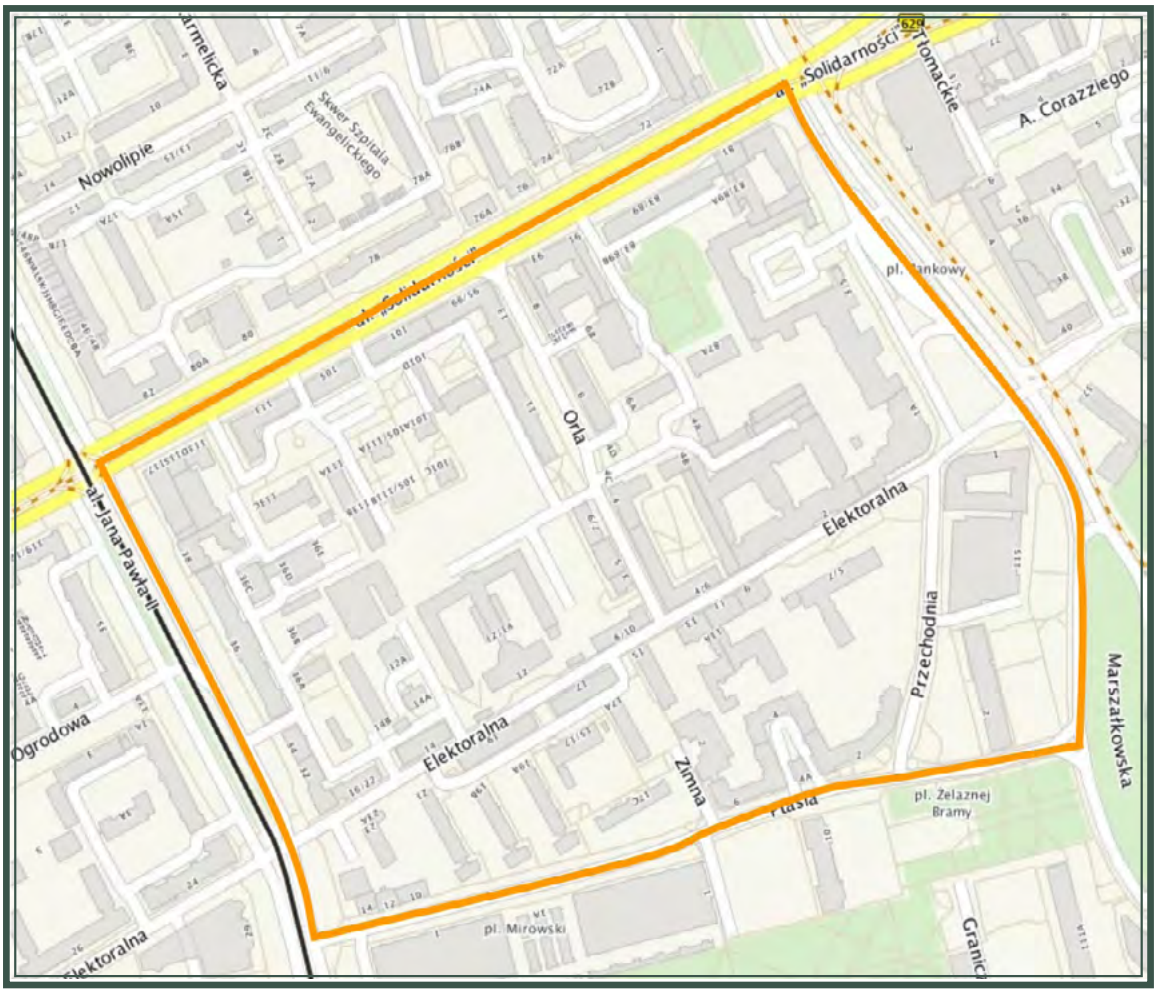

LEGENDA

granice obszaru objętego badaniem

Mapa 1. Obszar objęty badaniem.
Opracowanie własne na podstawie mapy z portalu: http://mapa.um.warszawa.pl/

II. METODOLOGIA

Diagnozę rozpoczęliśmy od warsztatów: metodologicznego i metodycznego, w których wzięli udział pracownicy i pracowniczki Mazowieckiego Instytutu Kultury. Warsztaty miały na celu zapoznanie uczestników z metodami badawczymi oraz wstępne opracowanie narzędzi badawczych. Pracownicy i pracowniczki Instytutu mieli możliwość włączenia się w terenową część badania i m.in. w tym celu uczestniczyli w warsztatach. Badanie w terenie prowadziliśmy metodami jakościowymi, przede wszystkim przeprowadzając indywidualne wywiady pogłębione. Wspólnie z przedstawicielami Mazowieckiego Instytutu Kultury zdecydowaliśmy się na rozmowy z informatorami, czyli przedstawicielami instytucji, punktów usługowych oraz wspólnot. Taki wybór podyktowany był czasem realizacji diagnozy oraz potrzebą uzyskania możliwie pełnego i szerokiego obrazu badanego obszaru. Kosztem tego wyboru respondentów była ograniczona wiedza dotycząca relacji sąsiedzkich oraz zaangażowania społecznego.

WARSZTAT METODOLOGICZNY

Warsztat odbył się 3 grudnia 2019 roku. Wzięli w nim udział przedstawiciele Kolektywu Badawczego oraz pięć osób z Mazowieckiego Instytutu Kultury. Warsztat miał na celu zapoznanie przedstawicieli Instytutu z metodami badawczymi, zarówno jakościowymi, jak i ilościowymi. Omówiliśmy podczas jego trwania cele prowadzonej diagnozy oraz cele projektów realizowanych przez poszczególnych uczestników. Doprecyzowaliśmy także zakres badania: obszar, który ma obejmować, grupy informatorów oraz metody badawcze.

WARSZTAT METODYCZNY

Warsztat odbył się 4 grudnia 2019 roku. Wzięli w nim udział przedstawiciele Kolektywu Badawczego oraz sześć osób z Mazowieckiego Instytutu Kultury. Warsztat miał na celu wybór i wstępne opracowanie narzędzi badawczych. Wyłoniliśmy trzy główne obszary, interesujące nas podczas prowadzenia diagnozy: przestrzeń, mieszkańcy oraz relacje z Mazowieckim Instytutem Kultury. Opracowaliśmy także pytania badawcze, które posłużyły do stworzenia scenariusza indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI).

SPACERY FOTOGRAFICZNO-OBSERWACYJNE

Częścią badań terenowych były spacery, podczas których sporządziliśmy dokumentację fotograficzną badanego obszaru. Celem spacerów było poznanie terenu, jego zabudowy oraz próba obserwacji funkcji, jakie spełniają poszczególne obszary.

INDYWIDUALNE WYWIADY POGŁĘBIONE (IDI)

Przeprowadziliśmy 25 wywiadów z respondentami z trzech grup informatorów: instytucji, usług oraz wspólnot mieszkaniowych. Wywiady skupiały się wokół trzech głównych obszarów określonych podczas warsztatu metodycznego, czyli przestrzeni, mieszkańców oraz relacji z Mazowieckim Instytutem Kultury.

OBSERWACJA WYDARZENIA

Powadziliśmy obserwacje podczas „Gwiazdki sąsiedzkiej", która odbyła się 14 grudnia 2019 roku w siedzibie Mazowieckiego Instytutu Kultury. Celem badania była obserwacja uczestników wydarzenia, m.in. sposobów, w jakich odnajdują się w przestrzeni instytucji czy towarzystwa, w jakim przychodzą.

III. CHARAKTERYSTYKA GRUP INFORMATORÓW

INSTYTUCJE

Na obszarze wyznaczonym do badania działają przede wszystkim liczne instytucje edukacyjne, zarówno publiczne, jak i niepubliczne. Znajdują się tu trzy przedszkola publiczne: Przedszkole nr 2 przy ulicy Orlej 11, Przedszkole nr 4 przy ulicy Elektoralnej 15/17 oraz Przedszkole Integracyjne nr 38 przy Placu Bankowym 3/5. Pod adresem Elektoralna 12/14 mieszczą się dwie szkoły specjalne: Szkoła Podstawowa Specjalna nr 213 im. Ireny Sendlerowej oraz Zespół Szkół Specjalnych nr 85, w którego skład wchodzą Szkoła Podstawowa Specjalna nr 243 oraz Szkoła Przysposabiająca do Pracy nr 5. Przy alei „Solidarności" 113C znajduje się Społeczna Szkoła Podstawowa nr 16 Społecznego Towarzystwa Oświatowego. Na badanym obszarze działają także trzy szkoły ponadpodstawowe, z których jedna jest szkołą publiczną, a dwie to placówki niepubliczne. XVII Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego mieści się przy ul. Elektoralnej 5/7, Społeczne Liceum Ogólnokształcące nr 25 im. Marzenny Okońskiej znajduje się pod adresem al. „Solidarności" 101D, a 21 Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. Jerzego Grotowskiego – al. Jana Pawła II 36C. Z tym ostatnim związana jest m.in. Akademia Sztuki i Kultury, w której ramach prowadzone są warsztaty aktorskie dla młodzieży i dorosłych. Przy ulicy Marszałkowskiej 115 znajduje się także szkoła wyższa – Pedagogium Wyższa Szkoła Nauk Społecznych. Przy alei „Solidarności" 105 mieści się Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, zaś pod numerem 87A znajduje się Kolegium Krajowej Szkoły Administracji Publicznej.

Oprócz Mazowieckiego Instytutu Kultury, zlokalizowanych jest tu także kilka innych instytucji kultury. Przy alei „Solidarności" działa Teatr Kamienica, a przy ulicy Marszałkowskiej 115 znajdziemy Teatr Capitol. W pobliżu tego drugiego, przy ulicy Przechodniej 2, działa także Biblioteka Publiczna: Wypożyczalnia dla Dorosłych i Młodzieży nr 81 oraz Biblioteka dla Dzieci i Młodzieży nr 39. Pod adresem plac Bankowy 1 swoją siedzibę ma Muzeum Kolekcji im. Jana Pawła II. Poza obszarem objętym diagnozą, ale w niedalekiej odległości znajdują się m.in. Warszawska Opera Kameralna, Kino Muranów oraz Teatr Wielki – Opera Narodowa.

Obszar objęty diagnozą to także teren, na którym znajdują się budynki administracji publicznej. Przy placu Bankowym 3/5 znajduje się m.in. Gabinet Prezydenta m.st. Warszawy oraz wydziały Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego. Budynki przy ulicy Elektoralnej 2 mieszczą Główny Urząd Miar oraz Okręgowy Urząd Probierczy w Warszawie. Od strony alei „Solidarności" pod numerem 93 znajdziemy PIKON, czyli Punkt Informacyjno-Koordynacyjny dla Osób z Niepełnosprawnościami, prowadzony przez Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie.

Podczas realizacji badania terenowego udało nam się skontaktować z większością instytucji znajdujących się na tym terenie. Przeprowadziliśmy rozmowy z przedstawicielami części z nich, część natomiast, ze względu na brak czasu w okresie przedświątecznym, odmówiła.

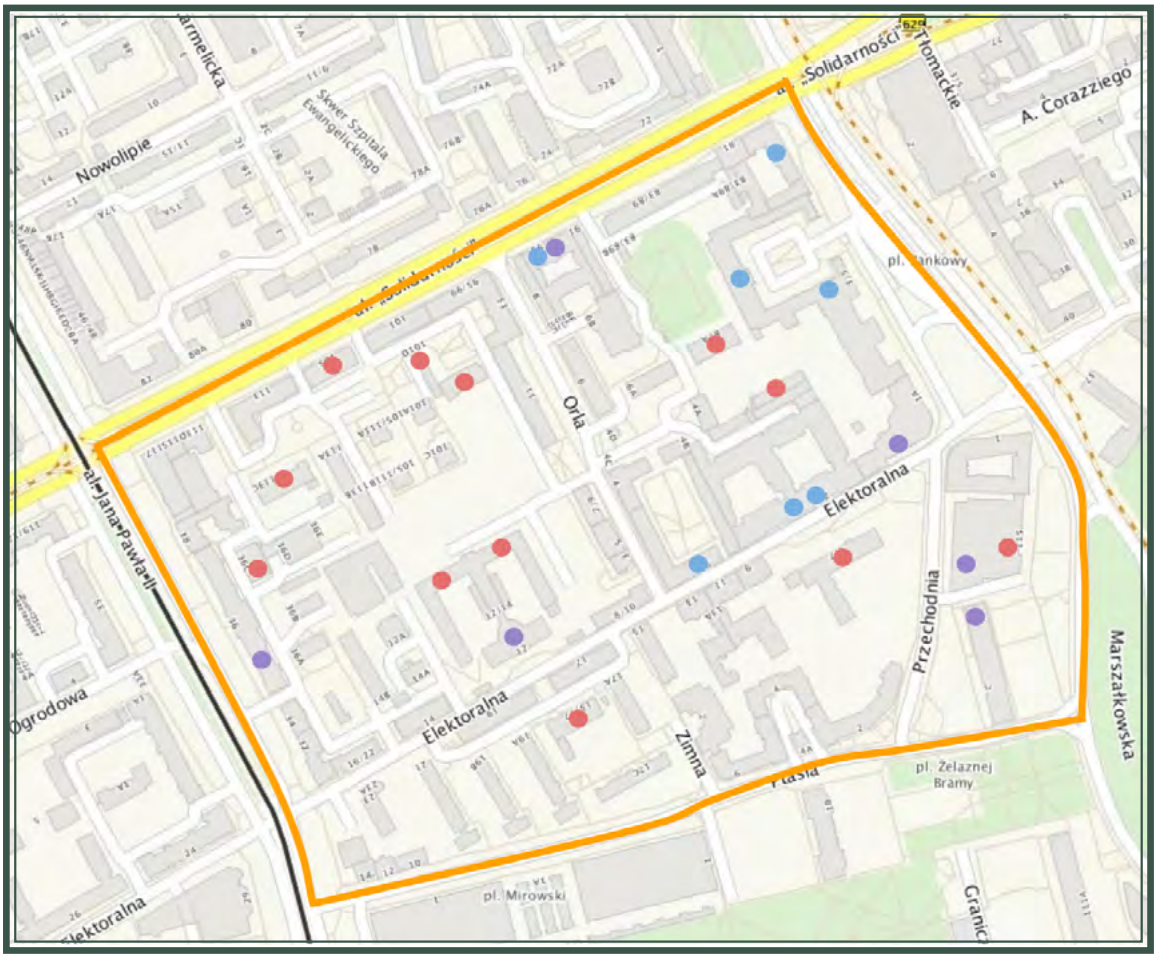

LEGENDA

- granice obszaru objętego badaniem
- instytucje edukacyjne
- instytucje kultury
- administracja publiczna

Mapa 2. Instytucje na obszarze objętym badaniem.
Opracowanie własne na podstawie mapy z portalu: http://mapa.um.warszawa.pl/

USŁUGI

Na badanym obszarze usługi są zlokalizowane głównie wzdłuż alei Jana Pawła II, alei „Solidarności" oraz ciągu plac Żelaznej Bramy – Ptasia – plac Mirowski. Pojedyncze usługi znajdują się także wzdłuż ulicy Elektoralnej oraz w głębi osiedli.

W większości przypadków usługi zlokalizowane są w parterach nowszych budynków mieszkalnych, rzadko w budynkach starszych lub wolnostojących. Na badanym przez nas obszarze znajduje się kilka punktów gastronomicznych, a ich zagęszczenie widać na obrzeżach strefy – wzdłuż alei Jana Pawła II, w budynkach przy placu Bankowym 1 oraz ulicy Marszałkowskiej 115.

Usługi zlokalizowane na obszarze badania są zróżnicowane, ale widać także kilka cech charakterystycznych. Po pierwsze – znajduje się tu kilka sklepów jubilerskich. Jak wyjaśnił nam jeden z respondentów, wynika to z bliskości Okręgowego Urzędu Probierczego, który m.in. wykonuje pomiary wyrobów jubilerskich. Po drugie – zarówno na badanym obszarze, jak i w jego najbliżej okolicy (np. Hala Mirowska) znaleźć można punkty rzemieślnicze – szewca, poprawki krawieckie itp. Po trzecie – widać tu także dużą liczbę kancelarii adwokackich i notarialnych.

Podczas realizacji badania terenowego badacze odwiedzali punkty usługowe znajdujące się na tym terenie. Skupili się przy tym na tych zlokalizowanych wewnątrz badanego obszaru. Celem badania było uzyskanie wiedzy o najbliższym sąsiedztwie Instytutu i jego mieszkańcach, a usługi m.in. wzdłuż alei Jana Pawła II czy alei „Solidarności" znajdują się na głównych szlakach komunikacyjnych miasta i korzystają z nich zarówno mieszkańcy lokalni, jak i przejeżdżający. Udało nam się porozmawiać z kilkoma przedstawicielami usług, m.in. właścicielami i pracownikami lokali gastronomicznych, rzemiosła czy sklepów. Część punktów usługowych odmawiała rozmowy głównie ze względu na brak czasu w okresie przedświątecznym. Zdarzyło się także, że jeden usługodawca odmówił wywiadu ponieważ reprezentowaliśmy Mazowiecki Instytut Kultury. Zaznaczył on przy tym, że nie po raz pierwszy ktoś z instytucji przychodzi do niego, ale do tej pory nie dostrzegł żadnych efektów tych rozmów.

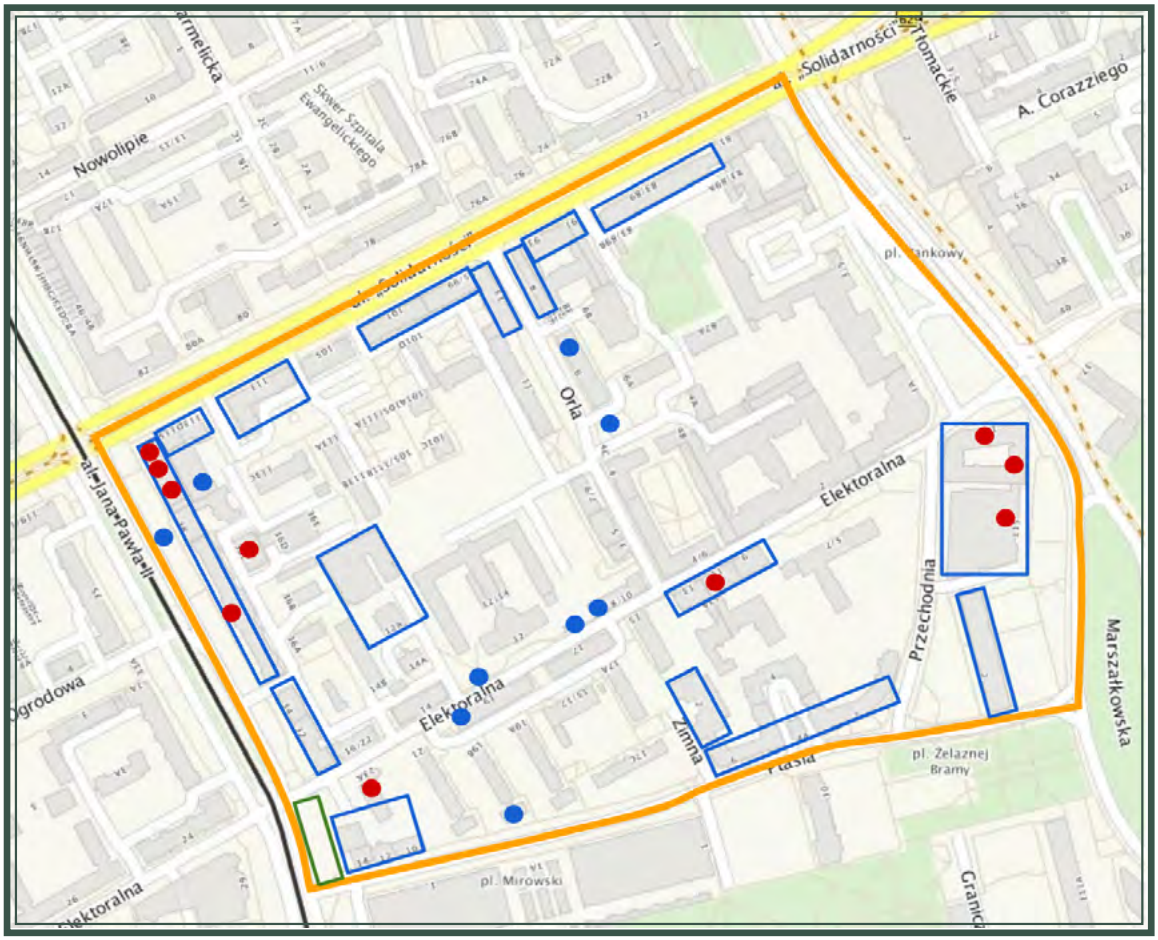

LEGENDA

- granice obszaru objętego badaniem
- zabudowa usługowa (gł. w parterach)
- pojedyncze usługi
- gastronomia
- stoiska z kwiatami

Mapa 3. Usługi na obszarze objętym badaniem.
Opracowanie własne na podstawie mapy z portalu: http://mapa.um.warszawa.pl/

WSPÓLNOTY

Chcąc dowiedzieć się więcej o mieszkańcach, za naturalną, trzecią grupę informatorów uznaliśmy przedstawicieli wspólnot mieszkaniowych. Do grupy tej włączyliśmy także przedstawicieli tych podmiotów, które mają bezpośredni kontakt z mieszkańcami i działają na ich rzecz, np. parafie, pracownicy społeczni czy dzielnicowy.

Na badanym obszarze znajdują się przede wszystkim budynki mieszkalne wielorodzinne. Kilka z nich istniało już w 1939 roku, np. kamienica J. Frageta przy ul. Elektoralnej 16 czy kamienica Piekarskiego przy ul. Elektoralnej 13. Większość stanowią jednak budynki powojenne, a kilka to nowsze inwestycje. W budynkach mieszkalnych działają wspólnoty mieszkaniowe, a poszczególnymi budynkami zarządzają różni administratorzy.

Mazowiecki Instytut Kultury posiadał kontakty do części administratorów. Niestety, ze względy na przepisy RODO nie mogli oni udostępnić nam danych kontaktowych do poszczególnych wspólnot lub ich przewodniczących. Badacze udali się więc w teren i na miejscu próbowali uzyskać kontakty do przedstawicieli wspólnot. Działania te okazały się bezskuteczne. Podczas badania terenowego udało się spotkać kilku przewodniczących wspólnot, jednak nie byli oni chętni do rozmowy dotyczącej mieszkańców. Podkreślali, że nie chcą się wypowiadać w imieniu wszystkich. Sugerowali jednocześnie, że Mazowiecki Instytut Kultury powinien zorganizować otwarte spotkanie dla wszystkich i w ten sposób uzyskać informacje o mieszkańcach oraz ich potrzebach. Podobnie jak w przypadku przedstawicieli instytucji i usług, czynnikiem utrudniającym prowadzenie badań był okres przedświąteczny. Część wspólnot organizuje bowiem własne spotkania świąteczne. Także administratorzy nie byli chętni do rozmów – udało się umówić tylko trzy wywiady, z których dwa zostały w ostatniej chwili odwołane przez respondentów.

Badany obszar jest podzielony pomiędzy trzy parafie: Parafię Narodzenia Najświętszej Maryi Panny na Lesznie, Parafię św. Andrzeja Apostoła na Mirowie oraz Parafię św. Antoniego z Padwy w Śródmieściu. Działają tu także pracownicy Centrum Pomocy Społecznej Dzielnicy Śródmieście.

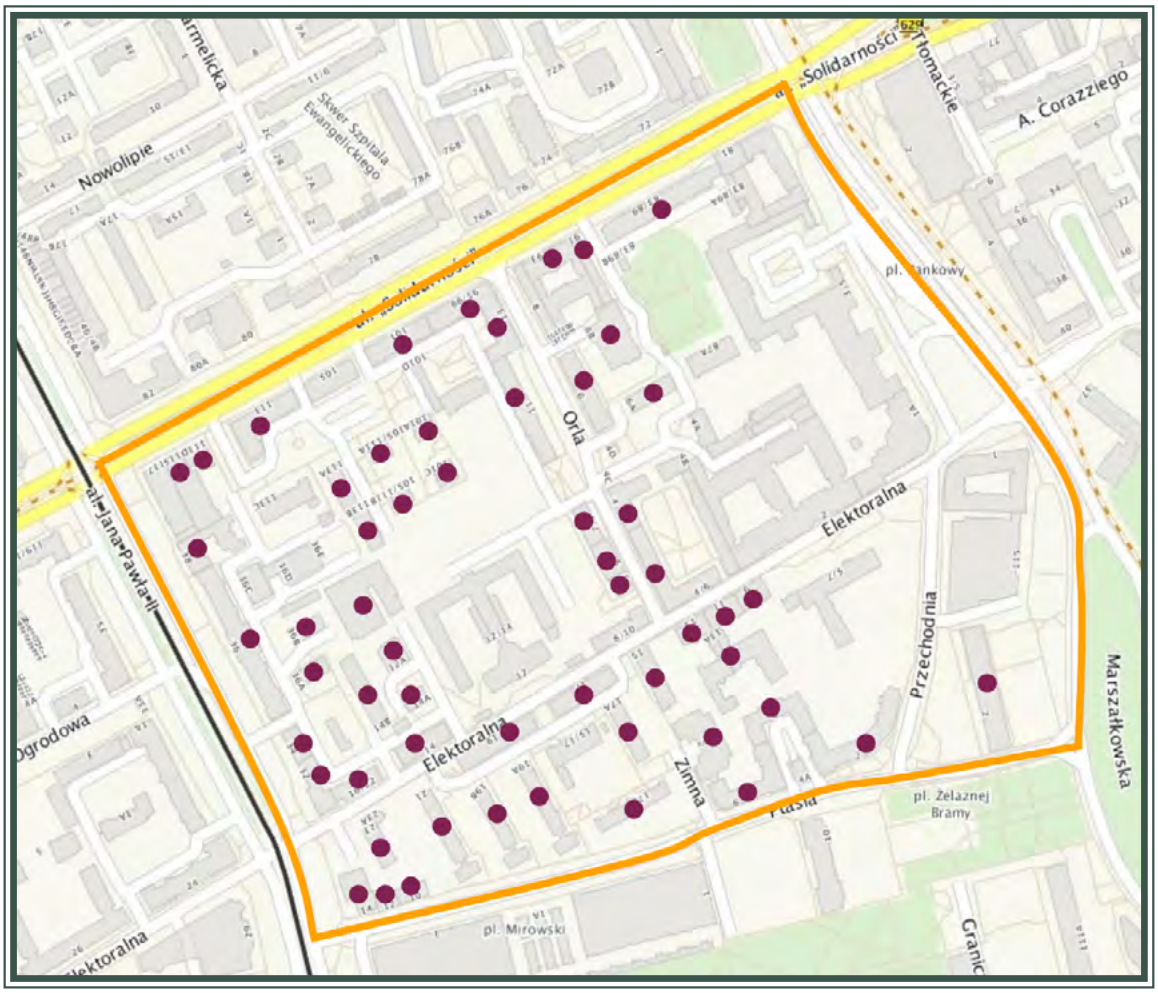

LEGENDA

granice obszaru objętego badaniem

zabudowa mieszkaniowa

Mapa 4. Zabudowa mieszkaniowa na obszarze objętym badaniem.
Opracowanie własne na podstawie mapy z portalu: http://mapa.um.warszawa.pl/

IV. PRZESTRZEŃ

INFORMACJE OGÓLNE

Aleje: Jana Pawła II oraz „Solidarności", a także plac Bankowy i dalej ulica Marszałkowska to jedne z głównych arterii miasta. Wydzielają one w naturalny sposób badany przez nas obszar. Wydzielenie to wzmacnia dodatkowo zabudowa – wyższa i bardziej zwarta przy wymienionych wyżej głównych ulicach, niższa i częściej wolnostojąca wewnątrz obszaru. Z czwartej strony swego rodzaju osiedle wokół Mazowieckiego Instytutu Kultury zamykają dwie Hale: Gwardii i Mirowska. Ruchliwe, szerokie ulice, wysoka zabudowa oraz hale targowe tworzą wrażenie pewnej zamkniętej przestrzeni, swego rodzaju kwartału przeciętego ulicą Elektoralną. Mazowiecki Instytut Kultury znajduje się niemal w centrum tego obszaru.

Nie jest to teren jednorodny ani pod względem zabudowy, ani pełnionych funkcji. Jak już wspomnieliśmy wcześniej, badany obszar to głównie zabudowa mieszkalna wielorodzinna, która powstawała w różnych latach. Wzdłuż alei: Jana Pawła II oraz „Solidarności" tworzy ona połączone ze sobą ciągi, zwartą ścianę budynków, w której co jakiś czas znajdziemy szczelinę pozwalającą wejść do wnętrza badanego obszaru. Tam trafimy na wolnostojące bloki otoczone mniej lub bardziej uporządkowaną zielenią oraz plątaninę chodników i ścieżek. Bardzo rzadko natkniemy się tu na zmorę nowych osiedli w innych częściach miasta, czyli grodzenie bloków. Tylko kilka nowszych budynków oraz część instytucji (głównie edukacyjnych) jest ogrodzonych. W starszych niekiedy natkniemy się na zamkniętą bramę prowadzącą na wewnętrzne podwórko.

Zdjęcie 1.
Ciąg zabudowań wzdłuż alei Jana Pawła II.

Zdjęcie 2.
Przejście do wnętrz osiedla w ciągu zabudowań wzdłuż alei Jana Pawła II.

Zdjęcie 3.
Wolnostojąca zabudowa mieszkaniowa,
na pierwszym planie budynek al. „Solidarności" 105/111A.

Zdjęcie 4.
Zabudowa mieszkaniowa przy ulicy Orlej 11.

Zdjęcie 5.
Chodnik między szkołą przy al „Solidarności" 113C a kamienicą M. Trachtenberga przy al. Jana Pawła II 38.

Zdjęcie 6. Chodnik przy bloku ul. Elektoralna 19A.

Zdjęcie 7.
Przejście między ogrodzeniami przedszkola przy ulicy Orlej 11 i szkół przy ulicy Elektoralnej 12/14.

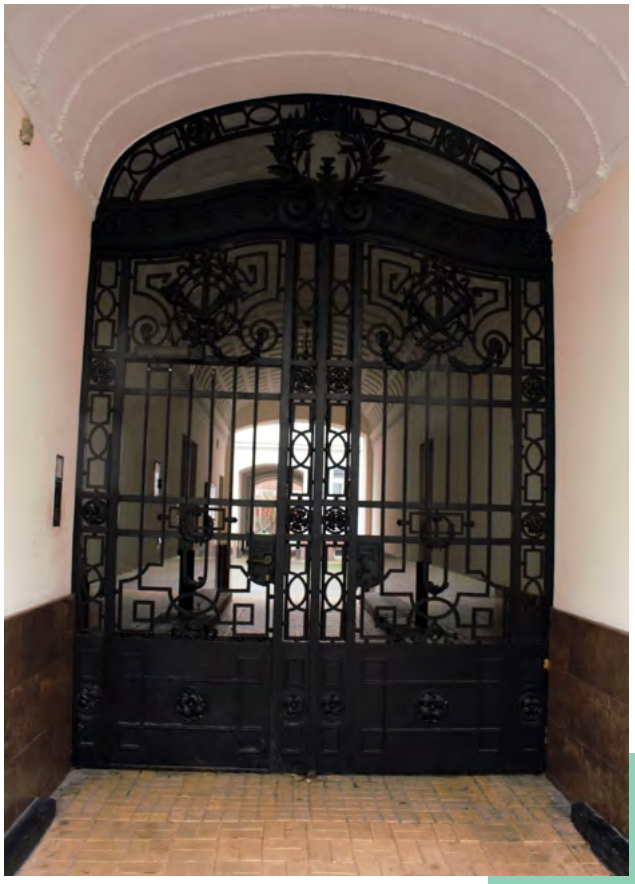

Zdjęcie 8.
Brama prowadząca na podwórko kamienicy przy ul. Elektoralnej 11.

W części budynków mieszkalnych parter zajmują lokale usługowe różnego typu. Najwięcej jest ich wzdłuż ulic stanowiących przyjęte przez nas granice badanego obszaru. W najbliższym sąsiedztwie Mazowieckiego Instytutu Kultury znajdziemy także różnego typu instytucje, m.in. edukacyjne, kultury czy placówki administracji publicznej. Te ostatnie zajmują przede wszystkim reprezentacyjne budynki położone przy placu Bankowym.

Zdjęcie 9.
Usługi wzdłuż alei Jana Pawła II.

Zdjęcie 10.
Usługi w budynku przy pl. Bankowym 1.

Zdjęcie 11.
Siedziba Mazowieckiego Instytutu Kultury przy ul. Elektoralnej 12.

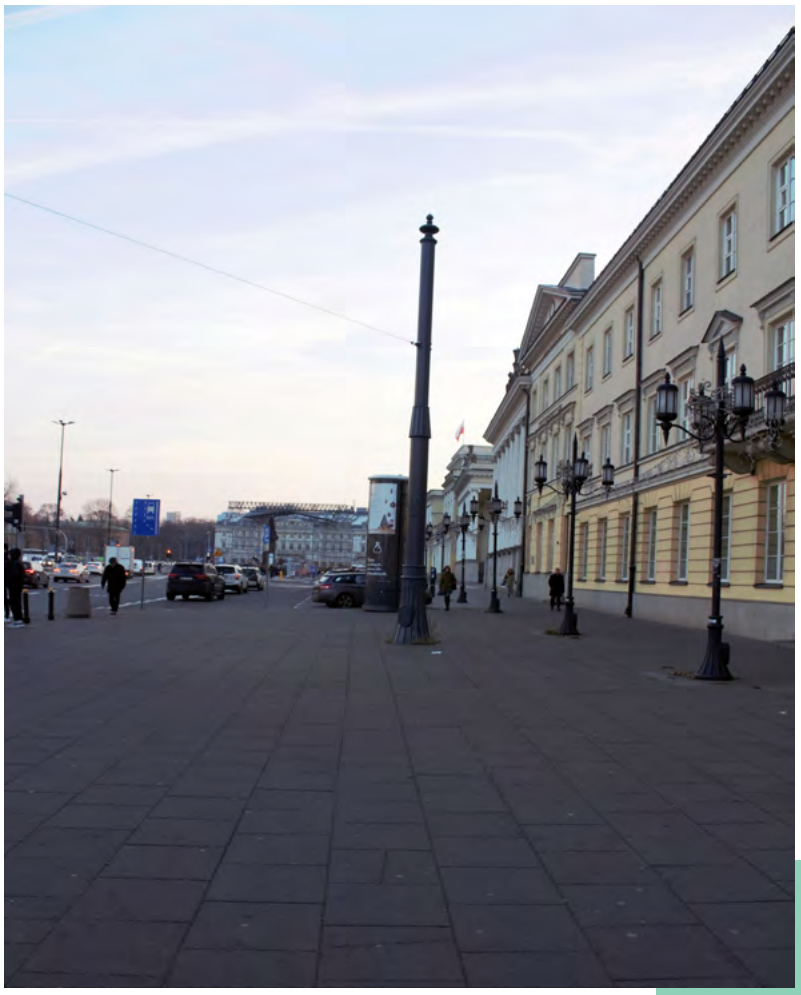

Zdjęcie 12.
Po prawej widoczne budynki administracji publicznej przy pl. Bankowym.

Na badanym obszarze nie ma żadnego większego terenu zielonego, ale w najbliższej okolicy znajdują się Ogród Saski, Ogród Krasińskich oraz Park Mirowski. Największy urządzony teren zieleni na badanym obszarze to skwer Duśki Trafankowskiej, zlokalizowany między ulicą Orlą a aleją „Solidarności". Między poszczególnymi blokami i budynkami znajdują się dość liczne, ale najczęściej niewielkie tereny zieleni. Część z nich – szczególnie bezpośrednio przy blokach czy instytucjach – jest urządzona i zadbana. Warto zwrócić uwagę, że prawie wszystkie, nawet najmniejsze, tereny zieleni i trawniki znajdujące się między aleją Jana Pawła II a ulicą Elektoralną są ogrodzone podobnymi, niskimi płotkami. Inaczej wygląda sytuacja na terenie między ulicą Elektoralną a halami – tam większość trawników jest nieogrodzona, a jeśli już trafimy na jakiś płotek, to sprawia on wrażenie „samoróbki", oddolnej inicjatywy mieszkańców.

Zdjęcie 13.
Skwer Duśki Trafankowskiej.

Zdjęcie 14.
Skwer Duśki Trafankowskiej.

Zdjęcie 15.
Zieleń przy bloku przy al. „Solidarności" 113A.

Zdjęcie 16. Zieleń wzdłuż bloku przy ul. Elektoralnej 15.

Zdjęcie 17.
Ogrodzone tereny zieleni przy budynkach al. Jana Pawła II 36A.

Zdjęcie 18. Płotek przy budynku ul. Elektoralna 19B od strony pl. Mirowskiego.

Zdjęcie 19.
Plac zabaw przy przedszkolu przy pl. Bankowym 3/5.

W najbliższym sąsiedztwie Mazowieckiego Instytutu Kultury brakuje terenów rekreacyjnych. Znajdują się tu co prawda dwa boiska, ale obydwa należą do lokalnych szkół i położone są na ogrodzonym terenie. Boisko przy szkołach przy ulicy Elektoralnej 12/14 jest dostępne dla mieszkańców poza dniami i godzinami, w których jest użytkowane na potrzeby zajęć lekcyjnych. Wymagane jest także wcześniejsze zgłoszenie się do dozorcy. Nie ma na tym terenie tak popularnych w innych dzielnicach otwartych siłowni plenerowych. Niewiele jest także placów zabaw, a zdecydowana większość z nich służy lokalnym placówkom przedszkolnym i znajduje się na ich ogrodzonym terenie. Jedyny nieogrodzony plac zabaw zlokalizowany jest przed przedszkolem przy ulicy Orlej 11.

Zdjęcie 20.
Plac zabaw przy szkołach przy ul. Elektoralna 12/14, w tle widoczne także boisko.

Całość badanego obszaru jest objęta strefą płatnego parkowania, a postój samochodu jest możliwy wzdłuż głównych ulic Elektoralnej, Orlej, Przechodniej, Ptasiej, alei „Solidarności" oraz częściowo przy alei Jana Pawła II. Znajdziemy tu także kilka większych parkingów, m.in. na placu Bankowym czy przy bloku przy ulicy Przechodniej 2. Wewnątrz badanego obszaru znajdują się nieliczne budynki garażowe oraz garaż podziemny pod blokiem przy ulicy Elektoralnej 12A. Przy niektórych blokach znajdują się bezpłatne miejsca parkingowe z przeznaczeniem dla mieszkańców. Część instytucji posiada swoje własne miejsca parkingowe dla pracowników i / lub użytkowników.

Zdjęcie 21.
Samochody parkujące wzdłuż ul. Orlej.

Zdjęcie 22.
Samochody parkujące wzdłuż ul. Elektoralnej.

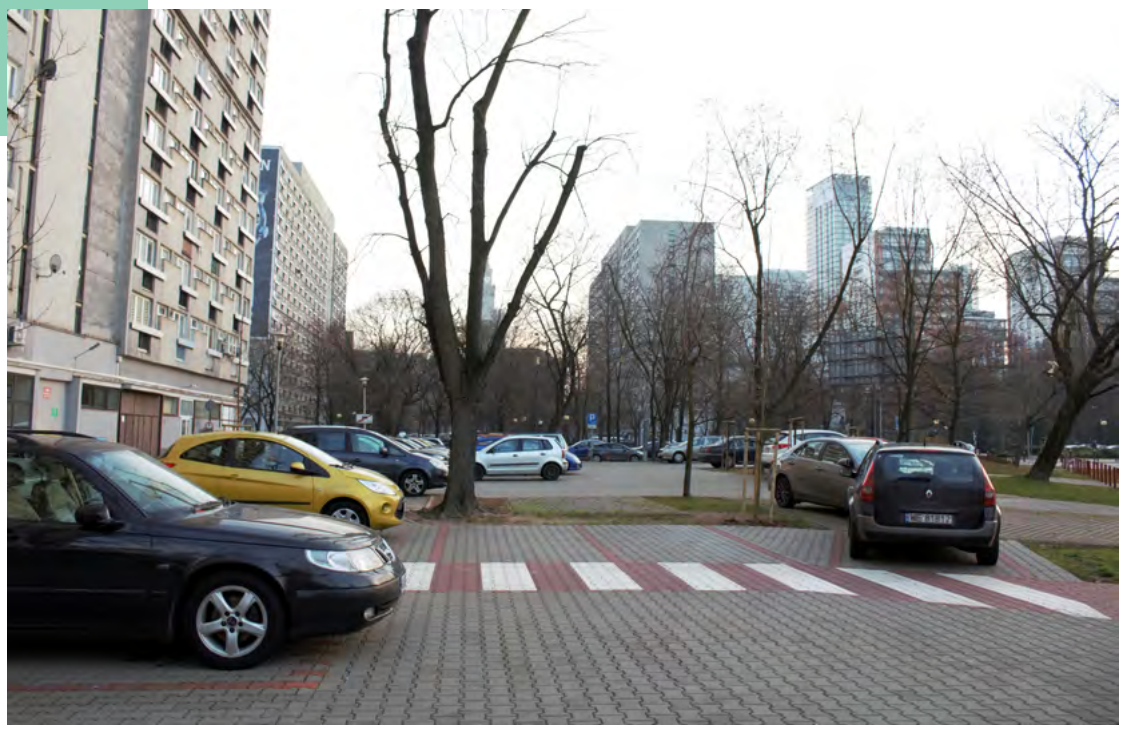

Zdjęcie 23.
Parking przy ul. Przechodniej.

Zdjęcie 24.
Parking przy skrzyżowaniu ul. Elektoralnej i al. Jana Pawła II.

Zdjęcie 25.
Budynki garażowe przy al. Jana Pawła II 36B.

Zdjęcie 26. Wjazd do parkingu podziemnego pod blokiem przy ul. Elektoralnej 12A.

Zdjęcie 27.
Parking dla pracowników jednej z firm i mieszkańców zlokalizowany w pobliżu budynków przy al. Jana Pawła II 36A.

Zdjęcie 28.
Znak informujący o jednym miejscu parkingowym dla opiekunów dzieci przedszkolnych.

Na badanym obszarze znajdziemy liczne skwerki i niewielkie place, które można wykorzystać do wspólnych działań i aranżowania spotkań ze społecznością lokalną. Mogłyby one stać się punktem zaczepienia do tworzenia działań sąsiedzkich różnego typu. Miejsca te mogą z jednej strony integrować społeczność, a z drugiej – dać Instytutowi możliwość włączenia się w życie lokalne. Zaznaczyliśmy te rejony na poniższej mapie jako potencjalną przestrzeń do działań. Znajdziemy tu także kilka pomników oraz liczne tablice pamiątkowe, najczęściej umieszczone na budynkach, np. tablice na siedzibach Instytutu Archeologii i Etnologii PAN czy Teatru Kamienica. Mogą one stanowić kanwę działania lub opowieści, wokół której zbuduje się wydarzenie dla i z mieszkańcami. Je także nanieśliśmy na mapę.

Zdjęcie 29.
Teren zieleni z trzepakiem i widocznym na drzewie obrazem Matki Boskiej w pobliżu bloku przy ul. Elektoralnej 14B.

Zdjęcie 30.
Skwer wyłożony kostką w pobliżu bloków przy al. „Solidarności" 105/111A i 105/111B.

Zdjęcie 31.
Skwer wyłożony kostką w pobliżu przedszkola przy ul. Orlej 11.

Zdjęcie 32.
Trawnik przy budynkach przy ul. Elektoralnej 17C.

Zdjęcie 33.
Przestrzeń między budynkami przy ul. Elektoralnej 15 a 13.

Zdjęcie 34.
Głaz pamiątkowy przy budynkach przy ul. Elektoralnej 16/22.

Zdjęcie 35.
Tablica pamiątkowa na budynku przy al. „Solidarności" 83/89.

Zdjęcie 36.
Tablica pamiątkowa na budynku IAiE PAN przy al. „Solidarności" 105.

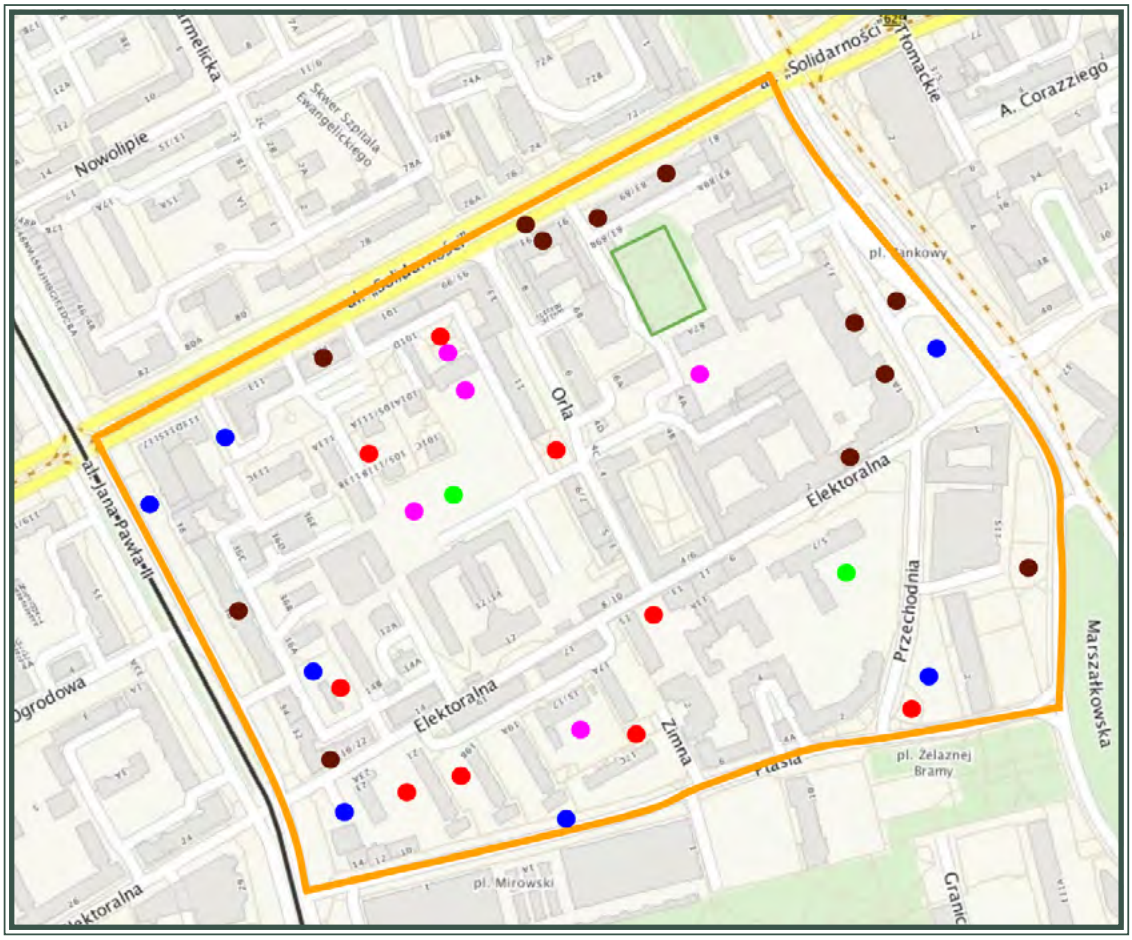

LEGENDA

- granice obszaru objętego badaniem
- swer Duśki Trafankowskiej
- boisko
- plac zabaw
- większe parking
- potencjalne miejsce do działań
- tablice pamiątkowe / pomniki

Mapa 5. Mapa przestrzeni i miejsc omówionych w rozdziale.
Opracowanie własne na podstawie mapy z portalu: http://mapa.um.warszawa.pl/

W OPINII INFORMATORÓW

Ogólny charakter okolicy

Zdecydowana większość osób z którymi rozmawialiśmy, określała tę okolicę jako cichą i spokojną, co uznawane jest za jej atut. Jest ona położona w samym centrum miasta, ale określana jako nietypowa dla tej części Warszawy.

Cisza, spokój, nic się nie dzieje – można zamieszkać. ELE_09

To jest w ogóle fajne miejsce, ciche, nie ma tu jakoś ruchu tramwajowego. ELE_01

Wydaje mi się, że to jest rewelacyjne miejsce do mieszkania. Komunikacyjnie – świetnie, a nikt nie czuje się, że mieszka w centrum. ELE_05

W tym kontekście wymieniano oczywiście ulice położone wewnątrz obszaru, m.in. Elektoralną czy Orlą. Ulice zewnętrzne, ciasno zabudowane, tworzą swego rodzaju studnię, która w opinii respondentów ogranicza hałas i zanieczyszczenie. Duże arterie okalające obszar sprawiają także, że jest to teren świetnie skomunikowany. Jeżdżą tędy różne typy transportu publicznego, a ulice łączą ten obszar z innymi częściami miasta.

Sama Elektoralna wydaje się być spokojną ulicą. [...] To miejsce jest bardzo fajne. Elektoralna i Orla to ciche miejsce. ELE_01

Cisza, spokój, wychodzi i tramwaj, autobus, wszystko w pobliżu i metro jedzie. ELE_05

Przede wszystkim okolica jest dobra dlatego, że [...] można wszędzie dojechać właściwie z każdej strony. ELE_09

Miejsce to jest na tyle nietypowe na mapie Warszawy i konkretniej – Śródmieścia, że bywa określane jako swego rodzaju enklawa. Rozmówcy niejednokrotnie podkreślali, że jest to miejsce dobre do życia i mieszkania. Opisując je używali takich określeń, jak „przytulne", „klimatyczne" czy „swojskie". Pojawiały się także porównania do małego miasteczka.

[Osiedle jest] *jedną z ostatnich enklaw, które jest osiedlem, miejscem dla ludzi, takich mieszkańców Śródmieścia, myślę. Bo pozostała część, no to jest wielkich instytucji, gmachów sądowych, rządowych, publicznych, a tu jest to, to są mieszkańcy Śródmieścia.* ELE_13

To osiedle jest: bezpieczne, przytulne, zachęcające do mieszkania. Na pierwszy rzut oka może się wydawać, że to Śródmieście, a jest to jednak pełna zieleni dzielnica. Miejsce, bo nie tyle dzielnica, co miejsce tutaj. ELE_12

To jest trochę jak przedmieście, ale w centrum. Jest bardzo lokalnie, bardzo swojsko. ELE_22

Ja akurat te tereny lubię, bo pochodzę z małej miejscowości i małe uliczki i takie zamknięte, to jest to, co ja lubię. Mają taki swój specyficzny klimat. Zwłaszcza tutaj, okolica

Hali Mirowskiej, te wszystkie bazarki; to jest to, co ja osobiście lubię. ELE_11

Część rozmówców podkreślała także, że okolica jest zróżnicowana. Owszem, znajdziemy tu klimatyczne, ciche i spokojne miejsca zabudowane kamienicami, ale pośród nich wyrastają także nowoczesne biurowce. Część z takich nowych inwestycji (ale też zrewitalizowanych budynków) jest krytykowana, a część chwalona. Bywają również takie miejsca, które wzbudzają różne, nierzadko odmienne uczucia u rozmówców. Przykładem może być tu Hala Gwardii, o której więcej napiszemy w kolejnym podrozdziale.

Te kamienice jeszcze się tu na Woli trzymają, natomiast już na Jana Pawła, jak idziemy dalej w kierunku centrum, to już mamy szklane ściany. ELE_04

[Okolica] *niezrównoważona. Bo są miejsca klimatyczne, czyli ten kawałek w stronę Muzeum Polin i jest dużo takich miejsc troszkę przerażających. No ale to w ostatnich latach też się troszkę zmienia.* ELE_06

Część rozmówców określa zabudowę jako zabytkową, wykorzystywaną zarówno jako mieszkania, jak i siedziby firm i usług. Często podkreślano przy tym, że większość budynków powstała już w okresie powojennym, ale niedługo po wojnie.

Jest tu częściowo pewnie zabudowa zabytkowa, jest, no tak jak mówiłam, już na szczęście remontowana i wygląda to już bardzo ładnie. Mi się podoba i cieszę się, że następuje remont tych wszystkich kamienic, które są na ulicy Elektoralnej. No i jest to w większości mieszkalna i taka użyteczności takiej firmowej, bo część Elektoralnej jest taka pod firmy. ELE_12

Cała Elektoralna w zasadzie, to już są budynki powojenne. Jeden budynek na Orlej został – Orla 5 – to była przedwojenna kamienica. ELE_19

Tutaj to chyba są takie budynki z lat, początki lat 60. [...] Wszystko jest wybudowane na gruzach – podejrzewam, że tutaj tak samo. ELE_05

Ta powstająca niedługo po wojnie zabudowa jest pozytywnie opisywana przez rozmówców. Zwracają oni uwagę zarówno na niezbyt dużą wysokość budynków, jak i dobrze zaplanowane mieszkania.

Zabudowa jest niska, to daje poczucie przestrzeni. ELE_01

To wszystko, co jest pobudowane, to jest zaraz po wojnie. Te mieszkania nie są takie złe. [...] Ale to, co pobudowali, to jeszcze przed tym takim kryzysem, gdzie zaczęli coraz głupsze te mieszkania budować, coraz takie bardziej bez sensu. ELE_19

Mój brat wyprowadził się stąd [...] i jego żona cały czas powtarza, że takiego klimatu jaki tutaj jest, to ona nie ma w nowym budownictwie. ELE_12

Zauważana jest też na tym terenie zabudowa nowoczesna, ale najczęściej w tym kontekście rozmówcy wymieniają Błękitny Wieżowiec przy placu Bankowym, już poza obszarem naszych badań.

Dziwnie, pomieszana, niby nowocześnie, tutaj przy placu Bankowym ten błękitny wieżowiec, to takie już nowe. ELE_20

Tylko część naszych rozmówców wiedziała coś o historii tego obszaru. Najczęściej była to wiedza i skojarzenia dotyczące okresu II wojny światowej oraz związanego z nią zniszczenia większości zabudowy.

Historycznych rzeczy tu jest sporo. ELE_04

To osiedle jest [...] świadkiem historii własnych, zdarzeń. [...] jest też jednym z pierwszych odbudowanych miejsc w stolicy. Świadkiem wielu wydarzeń [...] jest jakby sercem takiej wielkomiejskiej Warszawy. Świadkiem historii. ELE_13

Getto. Sceny budowania na murach. To, że ciągle się mija ten mur, jest ta synagoga blisko. Jak się idzie do Pałacu Kultury, to ciągle się ją mija. Ja to mam tego świadomość, bo przy urzędzie zaczynał się mur getta. I moja koleżanka robiła kiedyś taki film dokumentalny o Urzędzie Miar i Wag i dostała takie archiwalne zdjęcia, powojenne i przedwojenne zresztą też. I pokazała mi zdjęcie mojego podwórka, gdzie było rumowisko, gruzowisko i ksiądz święci kamień węgielny. Ja mam tę fotkę gdzieś i czeka na powieszenie. Chociaż zastanawiam się, bo ona jest tak mroczna, tak przerażająca. ELE_18

Tu było po wojnie jedno morze ruin. ELE_19

Tutaj ta część Warszawy w czasie bombardowania była zrównana z ziemią, chyba tylko ocalał kościół [...] tylko ten kościół, a wszystko inne było zrównane z ziemią. [...] bo przecież tutaj ten teren getta się rozciągał. A tak poza tym to nie wiem nic więcej. ELE_05

My jesteśmy na terenie getta [...] i to miejsce znamy, i historię byłego kina Femina, o które walczyliśmy, żeby nie przekształcić je w kolejny okropny sklep. ELE_06

Okolica jest uważana, za spokojną i mało ruchliwą, z wyłączeniem głównych arterii stanowiących granice wyznaczonego do badania obszaru, a więc alei: Jana Pawła II i „Solidarności" oraz placu Bankowego. Te z kolei są określane jako miejsca przelotowe i punkty przesiadkowe.

Tutaj jest przepływ, Plac Bankowy to jest taki punkt przesiadkowy [...] Ta Elektoralna to jest taka boczna uliczka w sumie. ELE_19

To jest jednak takie miejsce, które jest z jednej strony bardzo mocno zabudowane, ale też jest takim miejscem, takim szlakiem przejazdowym. ELE_06

Plac Bankowy to raczej takie miejsce przelotne. ELE_10

Część respondentów nie dostrzega żadnych prawidłowości ani zmian natężenia ruchu w określonych dniach czy godzinach. Wynika to przynajmniej częściowo z faktu, że naszymi rozmówcami częściej były oso-

by pracujące niż mieszkające w tym miejscu. Zdarzały się też jednak osoby, które zauważały, że na badanym obszarze ruch jest większy w godzinach porannych i około 15.00-16.00, a także w weekendy, szczególnie w okolicach obydwu hal – Gwardii i Mirowskiej. Te dwa ostatnie miejsca były także wymieniane jako główne skupiska, w których gromadzi się najwięcej ludzi. Czasem zwracano także uwagę na odmienność tych dwóch hal.

To nie jest miejsce, gdzie wieczorem się przychodzi imprezować, no nie liczę tego klubu ze striptizem na Jana Pawła. ELE_04

Na pewno weekend jest dużo bardziej intensywny niż tydzień. Funkcjonują różne instytucje, Teatr Kamienica, Hala Mirowska – kwiaty. To wtedy żyje, na pewno bardziej niż w tygodniu. ELE_01

Najwięcej ludzi to jest w sobotę, bo wtedy wszyscy pod Halę Mirowską z zakupami. Cała Elektoralna jest wtedy zastawiona, bo tam nie ma miejsca. ELE_19

Cała ta przestrzeń, Hala Gwardii i bazarek, Hala Mirowska – to są miejsca bardzo tłumnie odwiedzane. Myślę, że takim miejscem jest park i te okolice Senatorskiej, placu Teatralnego. ELE_06

Hala Mirowska [...] ze względu na zakupy. Piątki, soboty, niedziele no to Hala Gwardii teraz się otworzyła. No to takie – targowiskowo i towarzysko. ELE_12

Większość rozmówców uważa, że jest to miejsce bezpieczne. Czasem przywoływane są w tym kontekście sporadyczne akty wandalizmu.

Wydaje mi się też, że jest troszkę bezpieczniej. ELE_06

Mało miejsc takich zakamarkowych, takich, które sprzyjają takiemu poczuciu, znaczy czucia się niebezpiecznie. ELE_12

Ja się czuję bezpiecznie, bo ja jestem u siebie. [...] To chyba nigdy nie była jakaś taka bardzo niebezpieczna dzielnica. ELE_19

Były takie okresy, że miały miejsca na ulicy akty wandalizmu – porozbijanie samochodów bądź jakieś tam kradzieże klamek, poręczy mosiężnych. To są takie fale, które przechodzą czasem – [ostatnia miała miejsce] ze 3-4 lata temu. ELE_17

Osoby pracujące na tym obszarze najczęściej nie spędzają tu czasu wolnego po pracy. W większości przypadków nie wiedzą też czy i co można tu robić. Korzystają natomiast czasem z lokalnych sklepów lub zakładów rzemieślniczych.

A tak co tu robić w okolicy, to szczerze powiedziawszy, nie wiem, co tu jest. [...] Raczej [nazwa innej dzielnicy] siedzę w tych lokalnych wydarzeniach niż tutaj. ELE_04

Powiem szczerze, że aż tak nie żyję tutaj tą dzielnicą. ELE_25

Można wypocząć, można miło spędzić czas, można dobrze zjeść, można też w zakresie tych działań kulturalnych fajnie spędzić czas.
ELE_12

Tylko Hala Mirowska. Ewentualnie tutaj jakieś sklepiki, jak mamy potrzeby będąc tu w pracy – tylko to.
ELE_10

Na obszarze który badaliśmy, rozmówcy zauważali brak przestrzeni społecznych, miejsc do spotykania się dla mieszkańców. W opinii respondentów przekłada się to na relacje społeczne, o czym piszemy więcej w rozdziale dotyczącym mieszkańców.

Miejsca charakterystyczne i ważne

Pytaliśmy rozmówców nie tylko o ogólne wrażenia i opinie dotyczące badanego obszaru, a także o miejsca charakterystyczne i ważne, takie, które skupiają najwięcej ludzi. Najczęściej była w tym kontekście wymieniana Hala Mirowska. Znajduje się ona co prawda poza obszarem objętym badaniem, ale jest punktem ważnym dla lokalnej społeczności i pojawiała się podczas niemal każdego wywiadu. Wymieniana jest ona jako punkt charakterystyczny w najbliższej okolicy oraz skupiający dużo ludzi.

Ale tutaj też jest duże skupisko, bo przy Hali Mirowskiej też jest dużo ludzi. Tylko to już bardziej taki jest bazarek, że tak powiem. ELE_09

Hala Mirowska też jest takim punktem odniesienia, myślę, że takim charakterystycznym tutaj dla tej okolicy. ELE_10

Hala Mirowska jest ważnym punktem zakupowym w okolicy, a nasi rozmówcy doceniają jej bazarowy charakter i specyficzny klimat. Zdarzają się też głosy, że o ile sam budynek jest ładny i zabytkowy, o tyle wewnątrz nie jest on dobrze zaplanowany.

Jest fajne zaplecze zakupowe w postaci Hali Mirowskiej. ELE_23

A ja bardzo lubię ten klimat, jak się idzie pod Halę i mówi się, że chce się mięsa na gulasz wołowego, to pani przez 5 minut szuka tego bardziej tłuściejszego, żeby był bardziej kleisty potem, tak? [...] więc w żadnym sklepie, markecie się tego nie dostanie. [...] Czy jak przychodzę po mleko w proszku i mówię, że chcę mleko w proszku, to pan się pyta jakie, to mi opada koparka, bo nie miałem pojęcia, że jest więcej niż jedno i pan się mi przygląda i mówi: 'do bloku czekoladowego?', i ja: to to! Tak, świetnie, dziękuję! ELE_04

Hala Mirowska i jej otoczenie to jest super sprawa, bo to jest zabytek. Sklep można by lepiej zrobić. Miejsce jest zeszpecone zabudową wewnątrz. ELE_15

Innym często wspominanym miejscem charakterystycznym jest Hala Gwardii. Nierzadko obydwie hale są wymieniane jednym tchem, choć rozmówcy podkreślają jednocześnie ich odmienność. Podczas jednego z wywiadów usłyszeliśmy, że jedna hala jest wykorzystywana „targowiskowo", a druga – „towarzysko". Rozmówcy zwracają przy tym uwagę na stosunkowo niedawne zmiany w Hali Gwardii – z dyskontu zmieniła się ona w przestrzeń z kawiarniami i wydarzeniami funkcjonującą tylko od piątku do niedzieli. Większość bardzo chwali tę zmianę, ale pojawiają się też obawy, że powstaną tu „drugie Koszyki".

Na przykład Hala Gwardii jest takim przykładem na to, że można miejsce, które było straszne, można przekształcić w coś, co jest sympatyczne i ma wymiar ludzki. ELE_06

Uporządkowania tego, co moim zdaniem skończy się tym, że wyrzucą wszystkich tych, którzy handlują warzywami, skończy się cały bazar i idea tego, co tam jest. ELE_04

Miejscem wciąż żywym w pamięci naszych rozmówców pozostaje Kino Femina. Wspominano je kilkukrotnie i żałowano, że już nie istnieje.

Też takie dosyć myślę kojarzące się, mi przynajmniej, też z takich lat szkolnych, to rzeczywiście Kino Femina. ELE_10

Taka negatywna zmiana to jest Kino Femina – to zdecydowanie oceniam bardzo negatywnie. ELE_06

Czasami wymieniany był także Mazowiecki Instytut Kultury – częściej jako sam budynek, a rzadziej instytucja. Zdarzało się, że rozmówcy nie wiedzieli co dokładnie znajduje się w tym miejscu. Część miała skojarzenia historyczne lub dokładnie wiedziała co wcześniej się tu znajdowało. Zdarzało się też, że wspominano niedawny remont budynku.

Ja jestem zauroczona ulicą Elektoralną [...] no i też okolicą MIK-u, bo zawsze jest tam bardzo ładnie [...] sam front, boki, uwielbiam to miejsce. I tam są te łuki, gdzie – co jeszcze mnie urzeka – tam jeszcze jest ten szewc, to w ogóle rewelacja. Kocham tę ulicę, ponieważ tu jest pięknie jak kwitną róże. ELE_12

Jest też taki bardzo ładny pałac, tylko nie wiem co się tam znajduje. Coś z Mazowszem związane. ELE_16

Bardzo ładny budynek [...] od razu mi się historycznie skojarzył. ELE_05

Ja to mam skrzywienie, mnie się kojarzy ze szpitalem. ELE_19

W tej chwili, po tym remoncie, przepięknie jest tam. ELE_06

Jeden z respondentów wymienił także kiosk w alei Jana Pawła II, położony w pobliżu skrzyżowania z aleją „Solidarności".

To jest prywatny kiosk, prowadzi go gość od lat 90. i Zarząd Dróg Miejskich, ZDM, chciał go wyrzucić. On pisał jakieś pisma, zbierał podpisy itd. A jest to taki kiosk w starym stylu, gdzie można papierosy i gumę do żucia kupić na sztuki. Facet swego czasu w lecie miał, w tym kiosku, w którym jest wszystko, i duży wybór tytoniów [...], bardzo duży wybór słodyczy i jakiejś chemii. A nawet między tym wszystkim miał mikrofalówkę i robił takie hamburgery jak kiedyś... z taką sałatką z tego... i taki hamburger kosztował z 5 zł, był cztery razy większy niż ten w McDonaldzie obok i dzieciaki ze szkoły ustawiały się tam w kolejce. ELE_04

Kiedy pytaliśmy o najładniejsze miejsca w okolicy, najczęściej wymieniano główne ulice wewnętrzne badanego obszaru – Orlą i Elektoralną. Respondentom podoba się przede wszystkim zabudowa na obydwu ulicach, a także bruk na Orlej. Czasem pojawia się też w tym kontekście Hala Gwardii oraz budynek Mazowieckiego Instytutu Kultury.

Nie plac Bankowy, bardziej te tereny bardziej kameralne, takie swojskie bym powiedziała. ELE_11

Cała ulica Orla mi się wydaje ładna, z tym brukiem, te kamieniczki. Odkąd zniknęła stacja benzynowa tutaj, to w ogóle można powiedzieć, że ta część jest ładna. ELE_05

Ulica Elektoralna też jest ładna. ELE_05

Bardzo lubimy ulicę Elektoralną, bo taki ma ludzki wymiar. [...] Chyba polubiliśmy też Halę Gwardii, czyli coś, co jest od niedawna. ELE_06

O ile główne ulice wewnętrzne badanego obszaru są określane jako najładniejsze, to już niektóre mniejsze uliczki i podwórka zyskują miano najbrzydszych. Rozmówcom nie podoba się także parking za dawnym Kinem Femina.

Jestem tu od tylu lat, że do pewnych rzeczy się przyzwyczaiłam i pewne rzeczy mnie nie rażą, ale są fragmenty, które mi się podobają, a są fragmenty, które zupełnie nie. ELE_06

„Na tyłach Kina Femina [...] jest zaniedbany taki parking. Tam ani fajnie, nie jest nawet bezpiecznie, [...] taka niezadbana część, która mogłaby naprawdę posłużyć, jakby była w jakiś sposób zabezpieczona. Tam takie miejsce parkingowe się zrobiło, ale nikt nie przestrzega ustawienia tych samochodów. ELE_05

Według naszych rozmówców wyjątkowe na badanym obszarze jest także to, że można tu znaleźć małe sklepiki i usługi, w tym rzemiosło. Jeden z respondentów zwrócił też uwagę na siłownię na tyłach alei Jana Pawła II.

To są takie rzeczy unikalne, które już teraz jest ciężko znaleźć. ELE_04

Ja osobiście to korzystam z usług szewca. Naprawdę! Bo nigdzie nie ma, a tutaj jest w okolicy aż trzech. ELE_05

W stylu starej szkolnej siłowni, gdzie są sztangi itd., jak idą tam ludzie to widać, że są to ludzie, którzy przychodzą tam na trening siłowy, a nie jacyś chłopcy z korporacji, którzy cały dzień siedzą w fotelu i teraz boli ich lędźwiowy. ELE_04

Tereny zieleni i rekreacyjne

Osobnym zagadnieniem, często poruszanym i szeroko omawianym przez rozmówców są tereny zielone na badanym obszarze. Zdania na temat zieleni na osiedlu są podzielone. Część respondentów uważa, że jest jej dużo, szczególnie jeśli weźmiemy pod uwagę, że znajdujemy się w centrum miasta. Okolica jest bardzo zabudowana, ale nasi rozmówcy zauważają, że spora część niezabudowanych obszarów jest wykorzystywana na zieleń. Wymieniany jest przy tej okazji Skwer Duśki Trafankowskiej oraz znajdujące się w pobliżu dwa ogrody – Saski i Krasińskiego.

Jest to stara dzielnica, więc jest dużo zieleni i to też dużej zieleni, nie te rachityczne drzewka 1,20 m, czy 1,70, tylko drzewa tu rosną, co mi bardzo odpowiada. ELE_04

Jedyne to zawsze powtarzamy [...], że jesteśmy w samym centrum, a tutaj się nie odczuwa tego centrum, bo jest zaciszne miejsce, jest dużo zieleni, nawet te niskie bloki – przecież tutaj jest wokół pełno zieleni. ELE_05

Na pewno to, że jest dużo budynków, to nie ma tutaj miejsca, żeby mogło być dużo zieleni. Nawet tego nie oczekuję. Myślę, że mimo to, że tak usytuowane są budynki, to i tak jest dużo zieleni. ELE_12

Mamy dwa parki, skwer Duśki Trafankowskiej – wcześniej były tam dewastacje, ale myślę, że od jakiegoś czasu nie mamy tam zgłoszeń. ELE_01

[...] życie w centrum wcale nie jest takie łatwe, więc jeżeli mają jakąś taką enklawę zieleni dla siebie, to fajnie. ELE_05

Pojawiają się też jednak głosy odmienne. Część rozmówców uważa, że zieleni jest za mało, a jeśli już jest, to tylko w formie niewielkich trawników.

Za mało jest zieleni. Ja jestem absolutnie zwolenniczką tego, żeby było jak najwięcej, we wszystkich możliwych miejscach. Jeżeli udałoby się zazielenić aleję „Solidarności" czy aleję Jana Pawła, to by było wspaniale. Ale też przyjmujemy z pokorą to, że jesteśmy w samym centrum Warszawy i tutaj pewnych rzeczy się nie przeskoczy. ELE_06
Te trawniczki to trudno nazwać zielenią. ELE_19

Każdą przestrzeń, nawet małą, można wykorzystać na to, żeby robić takie mini przestrzenie zieleni. Myślę, że tutaj jest bardzo dużo do zrobienia, bardzo dużo można zrobić. ELE_06

Podobnie rozbieżne opinie usłyszeliśmy na temat stanu zieleni. Przeważają głosy, że zieleń jest zadbana – szczególnie ta wokół budynków, czy to bloków, czy instytucji. Pojawiły się jednak także pojedyncze odmienne opinie.

Centrum miasta, są miejsca fajne, nawet są zagospodarowane, zadbane, bo jest dużo kwiatów. ELE_05

Bardzo dbamy o naszą zieleń. ELE_06

Jeśli chodzi o zieleń, to dla mnie wszędzie jest tej zieleni za mało, ale tutaj ludzie dbają o te ogródki pod oknami, jak się idzie w stronę Hali Mirowskiej. ELE_21

I jeszcze zauważyłam jedno z tą zielenią, że wysychają drzewa na naszej ulicy latem. Nawet łaziliśmy z kubełkami i podlewaliśmy. To już jest chyba ten moment, że trzeba zacząć podlewać drzewa. Bo latem te platany jeszcze jakoś szły, bo one są ciepłolubne, ale klony wysychały. ELE_18

Nie można powiedzieć, że jest tam zielono czy ładnie w tej okolicy. Ulica jest ładna, budynki też, ale cała ta przestrzeń pomiędzy jest raczej zaniedbana. ELE_19

Brakuje w tej okolicy miejsc rekreacyjnych dostępnych dla wszystkich mieszkańców. Pisaliśmy już o tym w poprzednim rozdziale. Także nasi rozmówcy nie wymieniali takich miejsc na badanym obszarze. Czasem w tym kontekście pojawiał się Park Mirowski usytuowany za halami. Dwukrotnie rozmówcy wspomnieli miejsca, na których można przysiąść – jedna osoba twierdzi, że są w podwórkach, druga – że na tym terenie nie ma takich miejsc.

W podwórkach też znajdziemy jakieś ławki, starsze osoby mogą usiąść. ELE_01

Ogólnie oceniam ten rejon, jeśli chodzi o np. warunki mieszkaniowe dla osób starszych czy dla dzieci, to są słabe. Bo nawet nie ma takich miejsc, że idąc od tramwaju do budynku, żeby sobie przysiąść. ELE_19

Parkowanie

Największym problemem wymienianym w kontekście badanego obszaru jest parkowanie. Brakuje miejsc, gdzie można zostawić samochód, a większość rozmówców wiąże to z położeniem w centrum miasta. Przy czym nie ma wystarczającej liczby miejsc, zarówno dla mieszkańców, jak i osób korzystających z lokalnych instytucji np. edukacyjnych.

Wszystko jest w zasięgu ręki, to atut, ale powoduje to inne problemy. Problem z parkowaniem, problem z zanieczyszczeniami. ELE_17

Tutaj nawet dla mieszkańców jest za mało miejsc parkingowych. ELE_05

Tu jest taki problem, że są miejsca parkingowe płatne, to jest dość kosztowne. Nie każdemu stawka dzienna pozwala na wrzucenie tyle w parkometr. ELE_01

Jest ogromna trudność z parkowaniem. Sama przestawiłam się na komunikację miejską. ELE_05

Rodzice zatrzymują się [...] na awaryjnych. Zdarza się, że dziecko tylko wprowadzi i krzyknie do woźnej, że musi odjechać, bo zostawiła w uliczce. ELE_05

Jedna z respondentek zauważyła także, że na badanym przez nas obszarze znajdują się parkingi podziemne. Są one wykorzystywane tylko przez nielicznych mieszkańców, a ich stan techniczny pozostawia wiele do życzenia. Mogłyby natomiast w jakiś sposób zostać lepiej wykorzystane.

Tutaj każdy fragment jest zajęty. Jest źle, to jest słabe. A jednocześnie właśnie jest tak, że [...] są takie dachy na poziomie ziemi – wie Pani, że to są parkingi? [...] Tam korzysta kilku mieszkańców, ale to jest w stanie takim, że nawet ludzie, mieszkańcy stąd nie chcą korzystać, bo to się może zawalić, to jest nieremontowane, w dramatycznym stanie, a można by było coś z tym zrobić. Albo zasypać i na tym zrobić parking, albo jednak odnowić to [...] Ta przestrzeń łaknie parkingów. ELE_06

Zmiany w okolicy

Więcej zmian, z oczywistych względów, dostrzegają wieloletni użytkownicy tego obszaru – mieszkańcy, pracownicy instytucji oraz usług. Zauważalne jest między innymi zabudowywanie wszelkich pustych przestrzeni, ale też rozmówcy podkreślają, że nie jest ono tak intensywne, jak na innych obszarach Warszawy.

Tak naprawdę to z czym wzrastałem, to już nie ma nic, nie zostało. Pozmieniały się sklepy, pozmieniały się ulice, wszystko się pozmieniało. ELE_19

Zmieniło się, bo każde miejsce jest wykorzystane na plombę. Tego się dużo tutaj dzieje. ELE_06

Większość zmian jest oceniana na plus – przede wszystkim remonty ulic Elektoralnej i Orlej oraz kamienic przy nich się znajdujących. Dużą zmianę przeszła także Hala Gwardii. Jak już pisaliśmy wcześniej – większość rozmówców postrzega ją pozytywnie, ale część wyraża obawy związane głównie z gentryfikacją tego miejsca. Pojawił się także głos, że remontu wymagają chodniki.

Na pozytywnie jak najbardziej, czyli remontowanie budynków, dbanie o te stare. ELE_12

W ciągu tych dwudziestu lat został przeprowadzony remont nawierzchni, co jest niezwykle istotne. ELE_20

Zmieniła się też Elektoralna, na pewno się zmieniła. O Hali Gwardii już mówiłam – to jest bardzo duża zmiana i też zdecydowanie na plus. [...] Czym innym jest Hala Mirowska i ten bazarek, który tam jest, a czym innym jest Hala Gwardii i ona przyciąga zupełnie innego odbiorcę i to jest fajne, że młodzi ludzie tutaj przyjeżdżają i jest taki rodzaj aktywności. ELE_06

Chodniki to są tragiczne, zabić się można. ELE_24

Zdarzyli się także rozmówcy, którzy zauważyli remont budynku Mazowieckiego Instytutu Kultury. Większość z nich podkreśla, że po remoncie to jeszcze ładniejsze miejsce niż było wcześniej. Trzeba jednak także zaznaczyć, że wspomniany remont niejako usunął instytucję z pola widzenia, a tym samym i z pamięci niektórych naszych rozmówców. Warto więc o Instytucie przypomnieć, a powrót do wyremontowanego budynku jest też świetną okazją na nowe otwarcie, także na lokalną społeczność.

I gdzieś jeszcze jedno – gdzieś mi tam przez rok czy dwa, kiedy MIK tutaj nie funkcjonował, gdzieś się wyłączył z mojej głowy, że nie, nie ma. Bo przyznam szczerze, że ja chyba nawet z raz weszłam i sprawdziłam, czy jest jakaś oferta dla dzieci w tym roku [...] i chyba nic nie znalazłam i jakby gdzieś to odsuwam. ELE_12

Zmiany, jakich nasi rozmówcy oczekują w okolicy dotyczą kontynuacji remontów tam, gdzie jest to potrzebne. Równie często pojawiają się głosy o powiększaniu tere-

nów zieleni oraz zwiększaniu liczby miejsc parkingowych. Te dwa życzenia zdają się wykluczać, choć można pomyśleć o rozwiązaniach je łączących, np. wspomniany wcześniej parking podziemny a na jego dachu teren zielony. Rozmówcy wspominają także strefę odpoczynku, która w sezonie letnim pojawiła się w miejscu parkingu na placu Bankowym. Widzą to jako pozytywny przykład działań z przestrzenią miejską. Wszystkie opisane wyżej zmiany leżą poza kompetencjami Mazowieckiego Instytutu Kultury, ale np. pomysł strefy odpoczynku na placu Bankowym można, oczywiście w mniejszej skali, przenieść na teren Instytutu. Szczególnie, że zalążki tego typu działań w Instytucie miały już miejsce w przeszłości.

Na pewno kontynuować tu, żeby było dużo zieleni. Oczywiście zawsze można zrobić, żeby było jeszcze piękniej. Kiedyś postrzegałam to miejsce jako, że jest takie, no Śródmieście, Śródmieście, a z czasem ono naprawdę się zmieniło i nawet zaczęłam myśleć, że to fajnie by było tutaj mieszkać. ELE_12

Nie jest szalenie dobrze, ale też takie akcje, które były niedawno przez Ratusz robione na placu Bankowym – dla wielu kontrowersyjne – ale ja podchodzę bardzo pozytywnie, bo uważam, że to jest jakoś zwrócenie uwagi na to, że można parking zamienić na park zieleni. ELE_06

Jedną rzecz mogę powiedzieć, jak był zamknięty parking na pl. Bankowym bo urządzono tam strefę relaksu, to wcale nie było tutaj trudniej z parkowaniem. ELE_22

Fajnie się robi teraz, Bankowy zmienia się, podoba mi się bardzo. ELE_24

V. MIESZKAŃCY

INFORMACJE OGÓLNE

Brakuje szczegółowych danych statystycznych dla badanego obszaru, możemy jedynie przytoczyć dane dla całej dzielnicy Śródmieście. Jak wynika z infografik zamieszczonych na stronie internetowej Urzędu m.st. Warszawa, Śródmieście plasuje się w środku stawki, jeśli weźmiemy pod uwagę liczbę ludności faktycznie zamieszkującej dzielnicę.[1]

1 Strona internetowa Urzędu m.st. Warszawa, <https://www.um.warszawa.pl/o-warszawie/warszawa-w-liczbach/ludnosc>, dostęp: 16.12.2019.

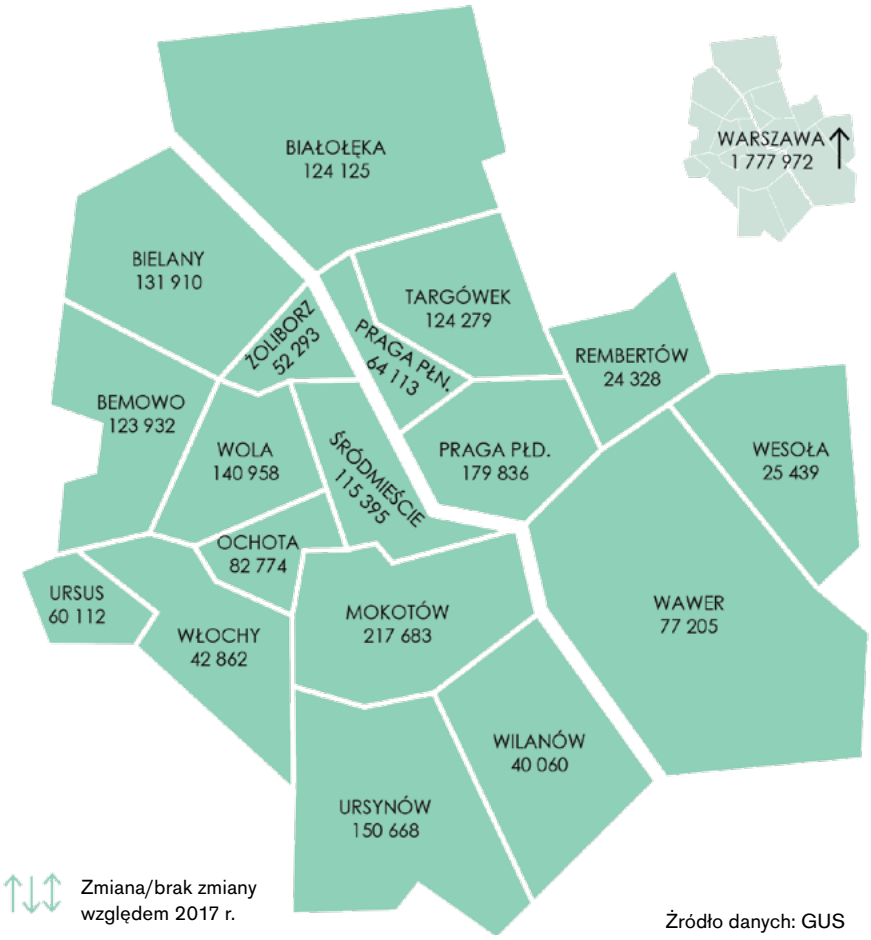

Mapa 6. Ludność faktycznie zamieszkała w poszczególnych dzielnicach Warszawy w 2018 roku. Źródło: https://www.um.warszawa.pl/o-warszawie/warszawa-w-liczbach/ludnosc.

Jednak kiedy zestawimy to z mapą gęstości zaludnienia w poszczególnych dzielnicach, którą możemy znaleźć w publikacji Urzędu Statystycznego w Warszawie pt. *Panorama dzielnic Warszawy w 2018 r.*[2], dostrzeżemy, że jest to jedna z dzielnic z najwyższym wskaźnikiem.

2 *Panorama dzielnic Warszawy w 2018 r.*, pod kier. T. Zegar, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2019, s. 27, < https://warszawa.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/inne-opracowania/panorama-dzielnic-warszawy-w-2018-r-,5,20.html>.

Gęstość zaludnienia możemy także przenalizować bardziej szczegółowo dla interesującego nas obszaru wokół Mazowieckiego Instytutu Kultury. W 2017 roku wahała się ona między 13750-16500 a 11000-13750 osób na km^2 . Mniejsza była tylko w okolicach placu Bankowego, co wynika ze zlokalizowania tam budynków administracji publicznej, nie zaś zabudowy mieszkaniowej. Porównując mapę z 2017 roku z tą z 2013 dostrzeżemy, że gęstość zaludnienia się zmniejsza.

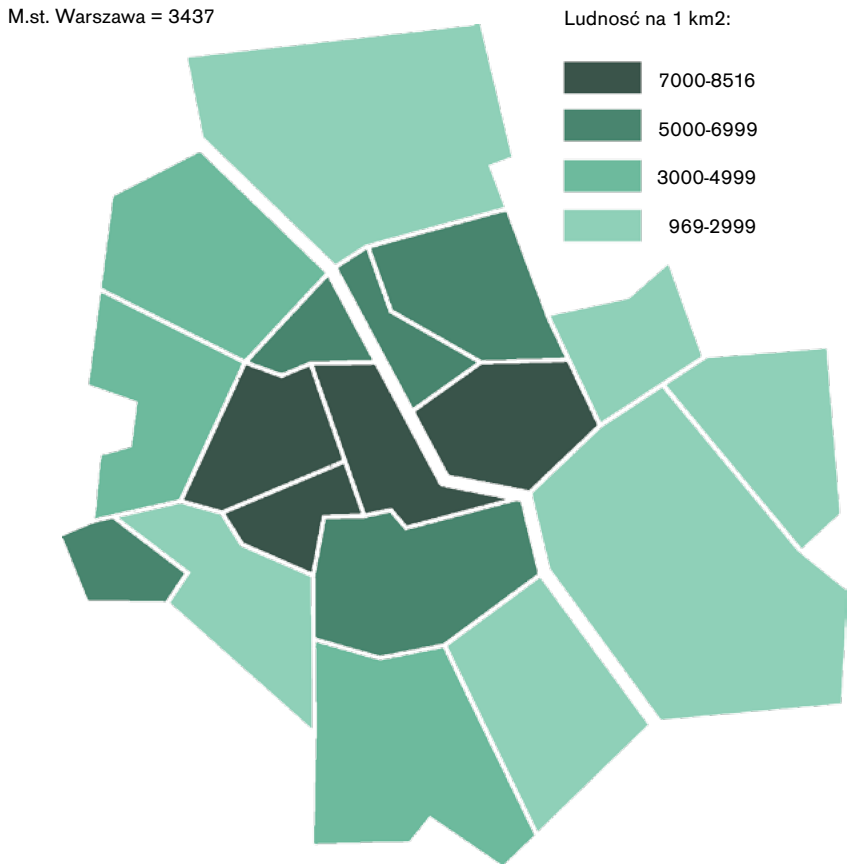

Mapa 7. Gęstość zaludnienia w poszczególnych dzielnicach Warszawy w 2018 roku.
Źródło: Panorama dzielnic Warszawy w 2018 r., Urząd Statystyczny w Warszawie.

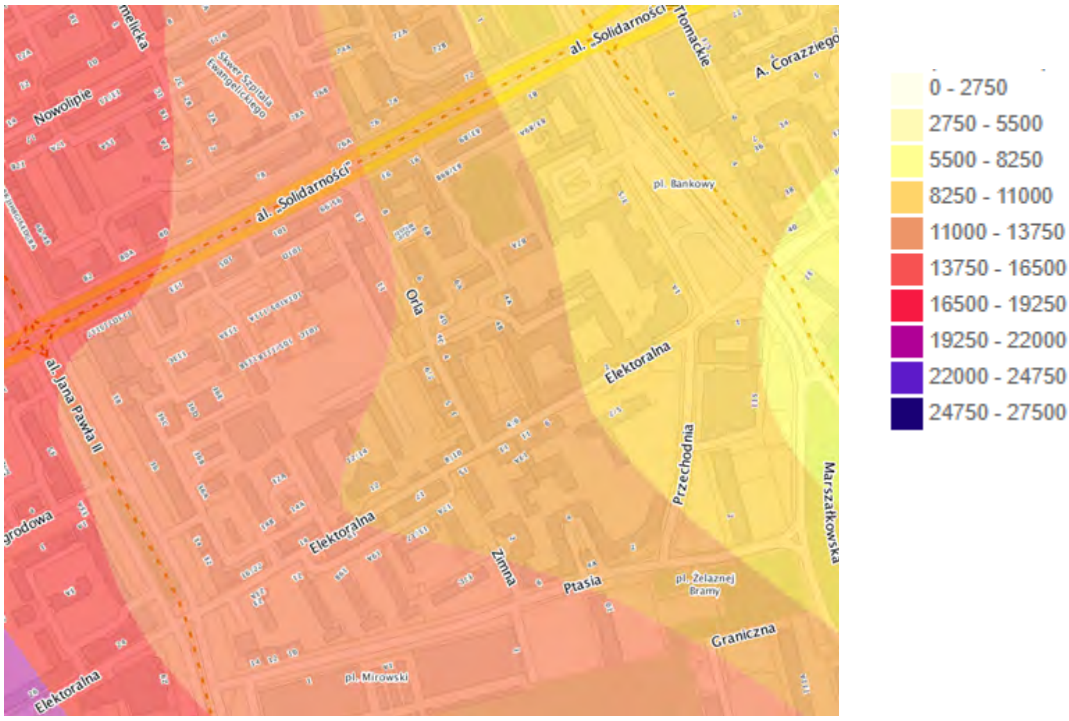

Mapa 8.
Mapa gęstości zaludnienia w 2017 roku.
Źródło: http://mapa.um.warszawa.pl/

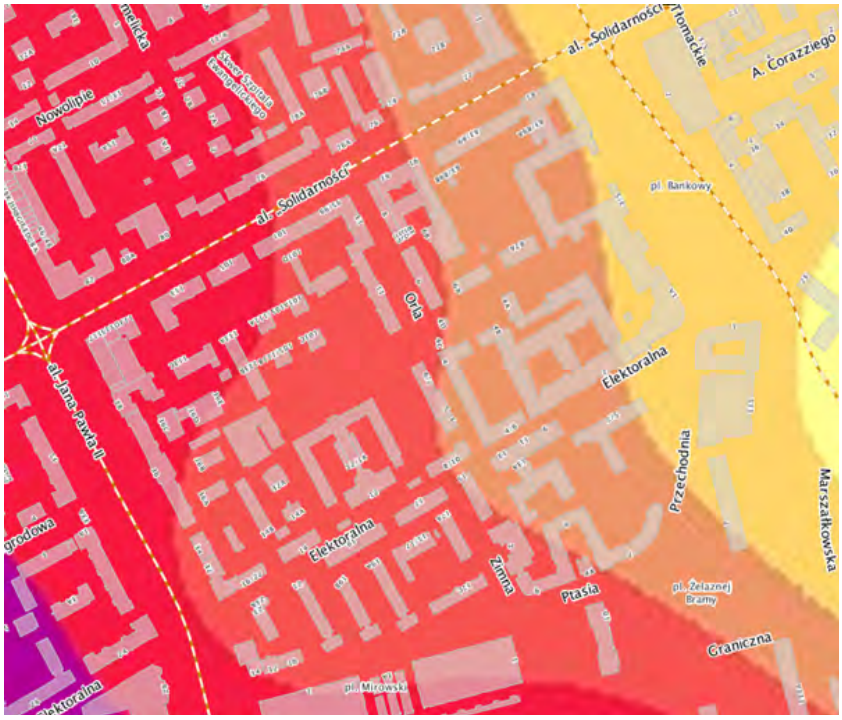

Mapa 9.
Mapa gęstości zaludnienia w 2013 roku.
Źródło: http://mapa.um.warszawa.pl/

Zmniejszanie się liczby ludności w całej dzielnicy potwierdzają mapy ze strony Urzędu m.st. Warszawy. Przede wszystkim, dzielnica charakteryzuje się najmniejszym przyrostem naturalnym, a różnica między liczbą urodzeń i zgonów jest ujemna i wynosi aż -1048. Niskie jest także saldo migracji, co oznacza, że niewiele więcej osób melduje się w dzielnicy niż się z niej wymeldowuje. Gorszy wynik mają tylko Praga Północ oraz Rembertów. Trzeba przy tym pamiętać, że dane dotyczące osób zameldowanych nie do końca odzwierciedlają rzeczywisty obraz. Część mieszkańców (np. osoby wynajmujące mieszkania) nie melduje się w aktualnym miejscu zamieszkania, bywają więc przez to nieuchwytne w zestawieniach statystycznych. Jak pokażą przytoczone w kolejnym rozdziale opinie informatorów, taka sytuacja może mieć również miejsce na badanym przez nas obszarze.

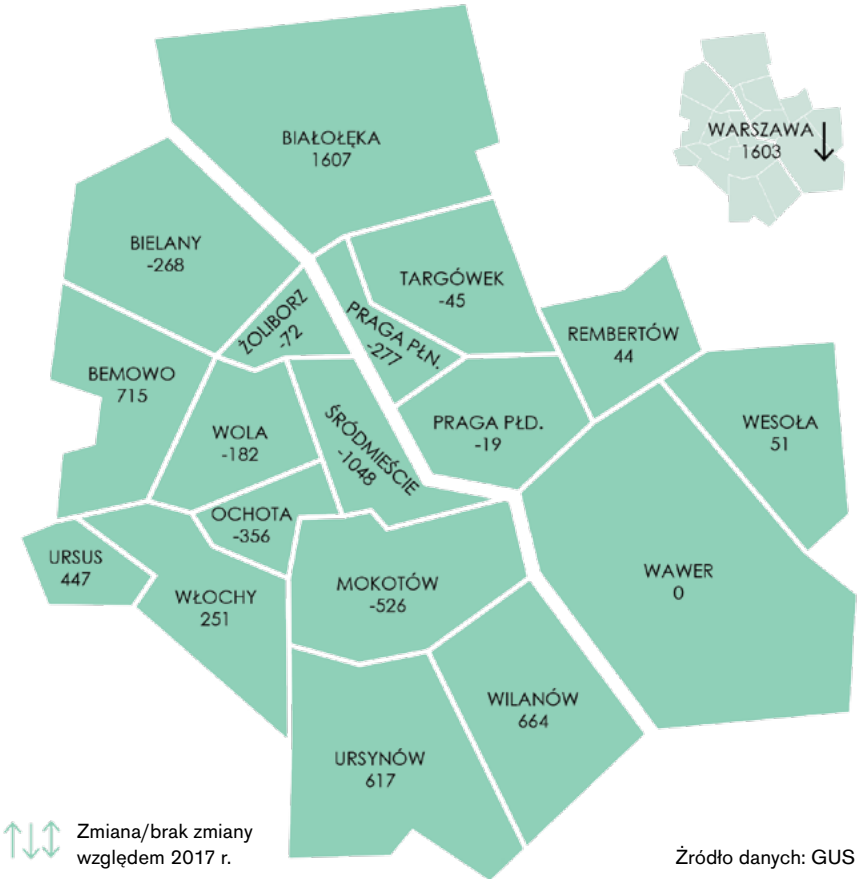

Mapa 10. Przyrost naturalny w poszczególnych dzielnicach Warszawy w 2018 roku.
Źródło: https://www.um.warszawa.pl/o-warszawie/warszawa-w-liczbach/ludnosc.

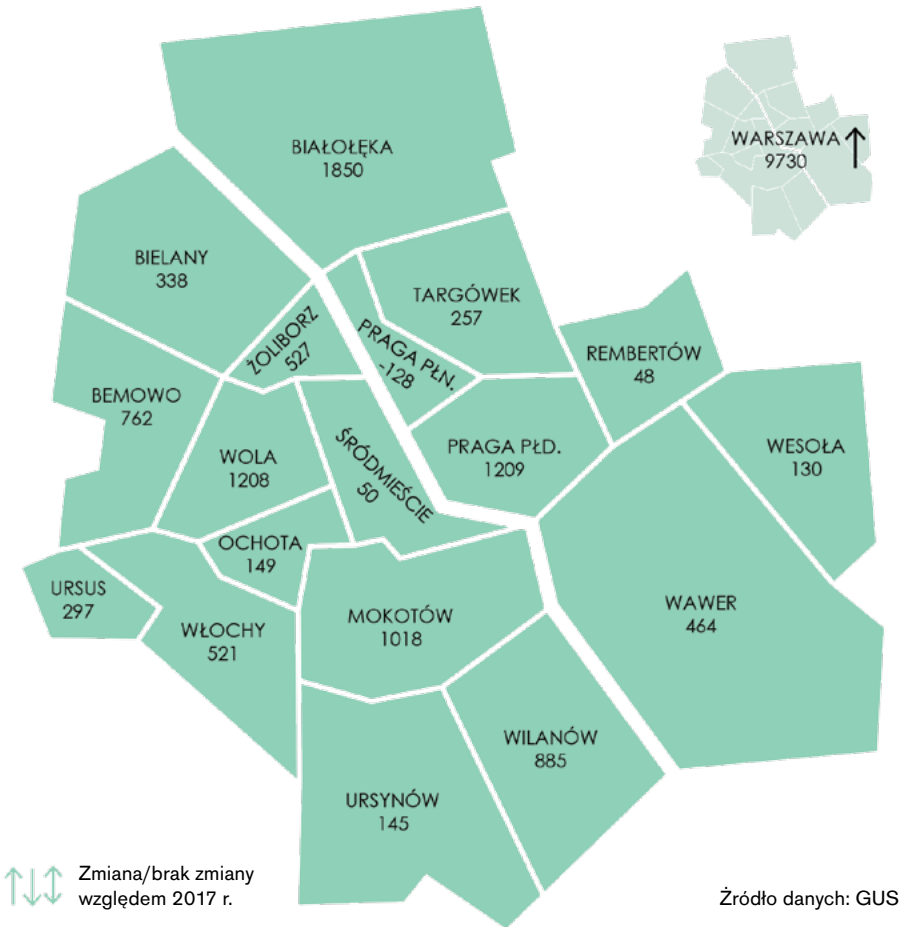

Mapa 11. Saldo migracji w poszczególnych dzielnicach Warszawy w 2018 roku.
Źródło: https://www.um.warszawa.pl/o-warszawie/warszawa-w-liczbach/ludnosc.

Jeśli chcemy przyjrzeć się aktywności mieszkańców w obszarze działań społecznych, to warto przeanalizować wnioski składane do Budżetu Obywatelskiego[3].

Do realizacji w 2020 roku zgłoszono dwa pomysły dotyczące bezpośrednio badanego terenu oraz jeden zlokalizowany w jego najbliższym sąsiedztwie. Projekt „Mała ojczyzna – opowieści mojej ulicy", przewidziany do realizacji w Bibliotece przy ulicy Przechodniej, zebrał 319 głosów i został wybrany do realizacji. Do głosowania został dopuszczony także projekt „Rewitalizacja terenu przy ul. Elektoralnej 15-23 – modernizacja oświetlenia, nawierzchni i zieleni" – nie został on jednak wybrany w głosowaniu. Oceniony negatywnie był natomiast projekt „Fontanna do mycia owoców pod Halami Mirowskimi". Obydwa pomysły dotyczące terenu objętego badaniem zgłoszone na 2019 roku nie zostały wybrane w głosowaniu – były to: „Plac Bankowy – remont nawierzchni chodnika i schodów" oraz „mUzoRYMki – darmowe, rodzinne zajęcia muzyczne w bibliotekach dzielnicy Śródmieście".

W przypadku projektów zrealizowanych z Budżetu Obywatelskiego na badanym obszarze, wszystkie one dotyczyły Biblioteki znajdującej się przy ulicy Przechodniej 2. W latach 2016-2018 dofinansowano tam zakup zbiorów bibliotecznych, a w 2016 – także prenumeratę czasopism. W 2015 roku w placówce zainstalowano internet bezprzewodowy.

Działania skierowane do mieszkańców, nie tylko okolicznych, prowadzą niektóre punkty usługowe zlokalizowane w sąsiedztwie Mazowieckiego Instytutu Kultury. W sklepie rowerowym Travel Bike przy ulicy Elektoralnej 9 organizowane są spotkania podróżnicze oraz warsztaty fotograficzne. Sklep angażuje się także w akcje społeczne. W znajdującej się w pobliżu (pod adresem Elektoralna 11) kawiarni Forum odbywają się warsztaty z parzenia kawy. Różnego rodzaju warsztaty oraz koncerty organizowane są w restauracji Vega w budynku przy alei Jana Pawła II 36C.

3 Strona internetowa Budżetu Obywatelskiego, < https://twojbudzet.um.warszawa.pl/>, dostęp: 16.12.2019.

W OPINII INFORMATORÓW

Społeczność osiedla

W opinii osób, z którymi rozmawialiśmy, społeczność na badanym obszarze to głównie seniorzy. Mieszkają tu od wielu lat, w budynkach powstałych krótko po wojnie. Część z tych osób ma już problemy z poruszaniem się, co trzeba uwzględnić podczas planowania działań dla lokalnej społeczności i informując o nich.

To jest okolica takich starzejących się niestety już mieszkańców. ELE_05

Takie budynki, w których już od dawien dawna mieszkają osoby w takim wieku podeszłym – przynajmniej ja to zauważyłam. ELE_10

Coraz mniej młodych ludzi mieszka, większość to emeryci.
ELE_19

Wydaje mi się, że starsi i stali bywalcy, bo to jest chyba stare budownictwo też, tak mi się wydaje na części. I też osoby pracujące i na tym ryneczku, to też widzę tak chyba powyżej 50. roku życia. Ja z tego co widzę, to więcej jest starszych osób. ELE_11

Jest tutaj bardzo dużo osób starszych, też takich, co mają problem z poruszaniem się. [...] I takie osoby na pewno trzeba informować, że takie coś [Mazowiecki Instytut Kultury] jest. ELE_01

Część mieszkań na osiedlu to lokale komunalne, w większości z nich w opinii respondentów także zamieszkują osoby starsze. Na małą liczbę dzieci w okolicy szczególnie zwracały uwagę placówki edukacyjne (nie wszystkie jednak).

Starzy ludzie, bardzo dużo starych ludzi. Ale trochę też młodych z dziećmi, ale więcej starych. Trochę lokatorów komunalnych, takich z zasiedzenia. Więcej jest tych starych niż młodych z wózkami, co mnie cieszy, bo jak jadę na Ursynów lub na Wilanów i widzę po prostu tłum takich ludzi, młodzi ludzie plus wózek, to ja ma mam po uszy. ELE_18

Jest ograniczona liczba dzieci, które są na tym osiedlu.
ELE_06

Dzieci przyjeżdżające. Że rodzice tutaj pracują i dzieci są dowożone z bardzo odległych czasami – koniec Bemowa, Żoliborz, z różnych miejsc. [...] Bo tutaj już jest coraz mniej. ELE_05

Niektórzy rozmówcy zwracali także uwagę na fakt, że osoby starsze mogą bardzo dużo opowiedzieć o historii tego miejsca oraz o życiu w powojennej Warszawie. Planując działania z i dla społeczności lokalnej warto wziąć to pod uwagę.

Są osoby, co mieszkają tu jeszcze od wojny. Takich osób się bardzo fajnie słucha. Ciężko jest sobie wyobrazić jak to kiedyś było, jak to żyło się w Warszawie. To był inny obraz. ELE_01

Co prawda w pierwszych opiniach rozmówcy z reguły podawali, że na badanym obszarze mieszkają głównie seniorzy, ale często dodawali przy tym, że dostrzegalna jest pewna zmiana społeczna. Seniorzy odchodzą, a na ich miejsce wprowadza się coraz więcej młodych ludzi.

Te 20 lat temu bardziej było jednorodnie, czyli było bardzo dużo starszych osób i to było widać. A teraz powstało dużo plomb [...] i już jest inaczej. ELE_06

Znikają osoby starsze. Pojawiają się osoby intensywnie pracujące, single bądź małżeństwa. Chyba ze względu na bliskość do centrum – łatwiej mieszkać. ELE_17

Na początku, jeszcze dwadzieścia lat temu, wydawało mi się, że jest tu dużo emerytów, a ostatnio jest dużo młodzieży. ELE_23

Młodzi ludzie to zarówno single, jak i rodziny z dziećmi; o tych ostatnich nasi rozmówcy wspominają częściej. Można też wśród nich wyróżnić dwie grupy. Po pierwsze są to osoby, które odziedziczyły mieszkanie po rodzicach lub zamieniły się z nimi mieszkaniami. Po drugie – wynajmujący.

Część osób to są starsze osoby, które w którymś tam momencie powykupowały te lokale na własność. No i część to jest już drugie pokolenie, dzieci tych właśnie starszych rodziców, którzy gdzieś tam się wyprowadzili, a tutaj przekazali te lokale w użytkowanie. Tym pokoleniem młodszym, to są rodziny z dziećmi. ELE_19

Wydaje mi się, że kiedyś na początku było dużo ludzi młodych z dziećmi. Później był okres, kiedy były to starsze osoby i większość dzieci, która tu do nas uczęszczała to były dzieci z innych dzielnic. Natomiast w tej chwili znowu wraca – czyli młodzi wrócili tutaj do Śródmieścia [...] kupili sobie mieszkania poza Warszawą [...] np. Białołęka, ale tam się okazywało, że nie mają dla dzieci przedszkoli i wracali tutaj. Po prostu zamieniali się z tymi starszymi osobami [...], bo tutaj jest ta baza przedszkolno-szkolna. ELE_12

W przeważającej liczbie to głównie seniorzy, chociaż następuje rotacja. Osoby, które odchodzą, to ich rodziny sprzedają, przychodzą młodzi ludzie. Albo dużo jest też osób, które wynajmują. [...] I pewnie będzie to następowało, że to jest zwyczajna taka, ta rotacja, że jednak to społeczeństwo starsze już wymiera i następuje wymiana. Albo sprzedawane są te mieszkania, albo wynajmowane, albo ktoś z rodziny – i to zazwyczaj młodzi ludzie są. ELE_05

Mieszka tu dużo młodych ludzi, taki narybek z Polski [...] Dużo fajnej młodzieży, wcześniej jak tutaj przyszłam, to tylko nekrologi w bramach. ELE_24

Także część instytucji, szczególnie placówek edukacyjnych, odczuwa i zauważa tę zmieniającą się strukturę społeczną osiedla.

W tej chwili jest taka tendencja, że to są dzieci z najbliższej okolicy. Jest parę dojeżdżających, ale niedużo. ELE_12

Jak już wspomnieliśmy wcześniej, rozmówcy zauważają na badanym obszarze mieszkańców zarówno stałych, jak i wynajmujących. W opinii respondentów wynajmujących jest

coraz więcej i tendencja ta będzie się utrzymywała. Według nich wynika to m.in. z dogodnej lokalizacji w centrum miasta, która przyciąga turystów. Niektórzy rozmówcy już teraz obserwują tendencję do zwiększania się liczby mieszkań wynajmowanych krótkoterminowo.

Mieszkańcy są raczej stali, procentowo odczuwam, że to jest jakoś 60 % stałych mieszkańców. Raczej starszych. ELE_01

Na przestrzeni lat to się tak zrobiło, że tutaj 80% mieszkańców to są wynajmujący, ale nie mam z tym żadnego problemu. ELE_20

Tylko, że oni [wynajmujący] tu się nie wiążą z tym miejscem w żaden sposób. ELE_05

W ciągu 20 lat ta dzielnica się bardzo zmieni i będzie tu bardzo wielu turystów i takich przyjezdnych tutaj mieszkało, co spowoduje zamknięcie tych ostatnich różnych warsztatów i sklepików rzemieślniczych i pójdziemy raczej w Biedronki, Żabki, Carrefour'y i tego typu rzeczy. ELE_04

Społeczność tej okolicy jest raczej określana jako średnio zamożna, ale też zróżnicowana pod względem statusu majątkowego i wykonywanych zawodów.

Spektrum jest bardzo rozległe, bo są i rodziny, które są w trudnej sytuacji materialnej, ale też osoby, które gdzieś tam w społeczeństwie nie pełnią jakichś wielkich ról. Ale też są prawnicy, lekarze. Ta rozbieżność jest bardzo duża. ELE_12

Bo tu są bardzo różni ludzie, tu mieszkają. Są wstawione plomby, w których są ludzie z zewnątrz, ale są tacy ludzie stąd, którzy już od wielu lat. No i są tacy ludzie, co to spowodują, że często straż miejska musi interweniować – ale mamy z nimi taki 'pakt o nieagresji'. Oni siedzą tutaj w okolicy, różne rzeczy robią, ale kłaniamy się sobie nisko. ELE_06

Czasem także osoby pracujące w tej okolicy identyfikują się z nią i czują częścią społeczności.

Tak długo już tutaj pracuję, że czuję się już członkiem tej społeczności w jakiś sposób. ELE_06

Relacje sąsiedzkie

Część rozmówców zwracała uwagę na brak relacji społecznych i sąsiedzkich. Według nich spowodowane jest to rotacją mieszkańców, ale także brakiem miejsc dla społeczności. Rozmówcy mają wrażenie, że badany przez nas obszar to miejsce przechodnie, a ludzie nie zatrzymują się tutaj także dlatego, że brak jest przestrzeni umożliwiających spotkania.

Nie ma relacji, bo są wynajmowane mieszkania, jest rotacja taka. ELE_24

Dzieci nie mają w tej chwili czegoś takiego jak podwórko i ta struktura społeczna jest taka w związku z tym bardzo zatomizowana- ELE_06

To centrum nie jest takie otwarte. Ci ludzie się tak tutaj snują. Nie ma jakby takich relacji... jeśli chodzi o te relacje sąsiedzkie. Nie wiem, trudno jest mi powiedzieć, ale rzeczywiście no ludzie chyba przechodzą bardziej niż są i ich widać. ELE_10

Lubię architekturę przedwojenną, ciasną, gdzie wszyscy musieli przejść przez jedną bramę, w której siedział stróż, bo nie mogli nie powiedzieć sobie „dzień dobry". Z punktu widzenia społecznego i spotykania się ludzi – dużo przestrzeni to jest słabe. ELE_15

Przedstawiciele mieszkańców, z którymi udało nam się porozmawiać widzą to odmiennie, a relacje sąsiedzkie są dla nich jednym z atutów tego miejsca. Także podczas spotkania świątecznego zorganizowanego w Mazowieckim Instytucie Kultury zaobserwowaliśmy grupy ewidentnie zaprzyjaźnionych ze sobą mieszkańców. Jedna z respondentek zauważyła, że „integrują dzieci i psy".

To jest właśnie to, co mnie tu trzyma. To jest odpowiedź na to pytanie. Już się śmieję, bo nikt po sól czy cukier nie biega do siebie, natomiast wiem, że zawsze, gdybym była pod ścianą, mam sporo osób w okolicy na które mogę liczyć. Z jednymi się bardziej przyjaźnię, z jednymi się kumpluję, z jednymi się nie spotykam, jesteśmy tylko kolegami na cześć. No chyba coś takiego jest. Możemy się nie widzieć długo z różnymi osobami. ELE_18

Ja część tych ludzi znam, pamiętam, z częścią chodziłem do szkoły. ELE_19

W większości znam [ludzi, którzy tu mieszkają]*, ponieważ ich dzieci lub wnuczęta uczęszczały do* [placówki edukacyjnej]*. Większość z nich jest przyjazna w stosunku do nas.* ELE_12

Jak w każdym miejscu, także i tutaj dostrzegane są pewne problemy i konflikty wewnątrz społeczności. Ponieważ osiedle zamieszkują głównie osoby starsze zdarza się, że skarżą się one na hałasujące dzieci. Rozmówcy zauważają także problem dotyczący właścicieli psów – nie wszyscy sprzątają po swoich pupilach. Uciążliwe bywa też sąsiedztwo Hali Mirowskiej. Osoby tam handlujące podejrzewane są o podrzucanie swoich śmieci, istotnym problemem dla mieszkańców najbliższych bloków są też szczury.

Zdarzają się czasami takie sytuacje, że dzieci przeszkadzają, że hałas. Przychodzą niektórzy i narzekają. ELE_05

Problem załatwiania się piesków i zostawiania tak. [...] Część sprząta, część nie sprząta. ELE_12

Sąsiedztwo Hali Mirowskiej jest bardzo uciążliwe, bo na przykład często są podrzucane odpady pod altany śmietnikowe.
ELE_17

Zaangażowanie społeczne

Pojawiały się pojedyncze głosy o raczej małej aktywności, czego wyrazem jest m.in. niezbyt liczna obecność na zebraniach wspólnot. Problemy pojawiają się, kiedy na jednym terenie są dwie wspólnoty nie potrafiące porozumieć się ze względu na dawne konflikty i animozje. Blokuje to także inicjatywy społeczne.

Przychodzi garstka właścicieli lokali [...] jest to tak jakby ⅓ można powiedzieć. Większość ludzi jest mało zainteresowana i taka neutralna – przyjmuje to, co ktoś tam wymyśli, akceptuje bądź w ogóle nie zajmuje stanowiska – to jest najgorsze. ELE_17

Widzę, że ludzie, przynajmniej ci, którzy przychodzą tutaj do mnie są zorientowani [w wydarzeniach w okolicy]. ELE_19

Ale u nas jest inny problem, bo są u nas dwie wspólnoty na jednym podwórku. I to jest problem, wielki problem. ELE_18

Większość rozmówców nie potrafiła wymienić działań społecznych realizowanych na badanym obszarze. Wyjątek stanowiły instytucje, które same takie działania prowadzą. Przy czym w przypadku placówek edukacyjnych są to najczęściej inicjatywy skierowane do społeczności skupionej wokół placówki – dzieci, rodziców i opiekunów. Ci ostatni angażują się, ale w działania szkoły, a nie lokalnej społeczności. Trudno natomiast powiedzieć czy rodzice korzystają z oferty lokalnych działań kulturalnych czy społecznych.

Jeżeli działaniem lokalnym można nazwać piknik sąsiedzki, który raz urządziliśmy dawno temu [...] to zrobiliśmy coś takiego. ELE_18

Zdecydowanie tak [angażują się]. *Uczestniczą w imprezach, które my organizujemy, sami zapraszają nas do jakichś akcji. Mamy takich rodziców bardzo aktywnych. [...] Bardziej to chyba my wychodzimy z taką inicjatywą, próbujemy rodziców zaangażować do podejmowania jakichś działań, ale rzeczywiście są otwarci.* ELE_11

Angażują się. [...] My staramy się robić takie imprezy, żeby rodzice uczestniczyli z dziećmi w różnych działaniach, i edukacyjnych, i twórczych. ELE_12

Nie mamy takiej siły przebicia, żeby gdzieś tam do tych rodziców dotrzeć. Nauczyciele brali te zaproszenia, ale to czy skorzystali rodzice jacyś trudno powiedzieć. ELE_10

Rzadko wymieniani byli liderzy społeczni czy wyróżniające się osobowości. Niektórzy rozmówcy, w tym ci reprezentujący sektor usług, przywoływali znanego socjologa i społecznika. Pojawiały się także inne osoby, które zapadły w pamięć respondentom; niekoniecznie są to lokalni liderzy, raczej postaci wyróżniające się w jakiś sposób. Warto też w tym miejscu zaznaczyć, że spotkani podczas badania w terenie przedstawiciele wspólnot nie chcieli wypowiadać się za wszystkich mieszkańców. Może to potwierdzać tezę o braku lub niewielkiej liczbie wyróżniających się liderów, którzy mogliby stać się głosem społeczności.

Dla mnie ta pani Teresa jest poniekąd legendą, ale to nie jest tak, że wszyscy ją znają. Jest pan z psami. [...] Jest pan, których chodzi z psami. Mieszka koło przedszkola i wszystkie dzieci znają tego psa, który jest wilczur taki wielki, a po prostu łagodny jak

baranek. Dzieci głaskają go przez kraty. ELE_18

Potrzebne są osoby z sąsiedztwa, które zainicjują i pociągną działania lokalne i będą się cieszyły małymi sukcesami. Nie ma recepty na sukces. Można wynająć opłaconego animatora, który to zrobi dość profesjonalnie, ale zniknie w momencie zakończenia finansowania, co jest fatalną sytuacją. Można zatrudnić animatora, który wypatrzy potencjalnych lokalnych liderów, którzy pociągną działania po zniknięciu animatora. ELE_15

Ogólnie społeczeństwo jest takie: z jednej strony roszczeniowe i ma duże oczekiwania, natomiast jak już się coś pojawia, coś ciekawego i wymagającego też odzewu i czy w ogóle zajęcia jakiegoś stanowiska, to potem tak jakoś nikt... ELE_17

VI. RELACJE Z MAZOWIECKIM INSTYTUTEM KULTURY

SKOJARZENIA Z INSTYTUCJĄ

Większość naszych rozmówców kojarzy budynek Mazowieckiego Instytutu Kultury. Określa go mianem punktu charakterystycznego w najbliższej okolicy, o czym pisaliśmy już w rozdziale dotyczącym przestrzeni. Budynek kojarzy się z pałacem lub dworkiem, rozmówcy uważają go za ładny. Uwagę zwracają także słupy stojące przed Instytutem oraz zadbana zieleń i kwiaty. Część respondentów przywołuje historyczne skojarzenia, niektórzy wiedzą, że w budynku mieścił się Szpital św. Ducha. Pojawiają się także opinie, że budynek sprawia wrażenie zamkniętego i niedostępnego dla lokalnej społeczności.

Budynek jest uroczy. [...] Zachęcający do wejścia do środka. [...] Pasuje do okolicy i fajnie, że jest. ELE_12

Dla mnie to jest historyczne, bo tam był wcześniej szpital św. Ducha. [...] Zewnętrznie wygląda bardzo fajnie, mi się podoba. ELE_14

A je [dzieci] *ciągnęło tam, bo zawsze podbiegały i ja miałam wrażenie, że te drzwi są takie zamknięte. I tak dosłownie i w przenośni.[...] I ja takie same miałam wrażenie. Drzwi zamknięte i tam coś się dzieje, ale taka wyższa kultura. Taka nie dla nas.* ELE_18

Być może taka niewiedza nasza, czy to miejsce jest otwarte. ELE_10

Część rozmówców kojarzy nie tylko budynek, ale także samą instytucję oraz rodzaje podejmowanych przez nią działań kulturalnych. Głównie wymieniane są przy tej okazji koncerty i spektakle. W opinii respondentów oferta jest kierowana zarówno do dzieci, jak i do dorosłych. Osoby, z którymi rozmawialiśmy wiedzą niewiele lub nic o działalności Instytutu poza Warszawą i o jego regionalnym charakterze.

[Kojarzę] *z bardzo sympatycznymi ludźmi, z bardzo ciekawym programem, który pokazuje, że taka niewielka instytucja może proponować naprawdę fantastyczne rzeczy na bardzo wysokim poziomie.* ELE_06

Wydarzenia kulturalne i jakieś spotkania. [...] Wiem, że jakieś zajęcia są też prowadzone. ELE_14

No, że tam są organizowane jakieś takie kulturalne rzeczy, jakieś spotkania z autorami, filmy, coś takiego. ELE_25

I tak to generalnie – dom kultury, zajęcia warsztatowe z dziećmi, no i takie teatralne historie. ELE_11

Trzeba przyznać, że działa, coś się dzieje. [...] Myślę, że szerzej [działają]. W końcu to jest Mazowieckie Centrum Kultury, a nie dom kultury Mirów. [...] Na przykład wiem, że na ten uniwersytet trzeciego wieku, to przyjeżdżają ludzie z różnych stron. ELE_19

Wiem, że są jakieś teatralne występy dla dorosłych. Wiem, że były koncerty muzyczne dla dzieci i rodziców w soboty i niedziele. Wiem, że są też koncerty jakieś muzyczne. ELE_12

[Nazwa kojarzy się z] *kulturą. Jakby też organizacja tej społeczności tutaj w tej dzielnicy i zachęcaniem ludzi do udziału w życiu kulturalnym, krzewieniem kultury, zainteresowań wśród dzieci, wśród dorosłych. Państwo nie skupiają się na konkretnej grupie wiekowej, tylko jest to działalność taka bardzo, bardzo szeroka. Tam zdaje się jest też klubokawiarnia w środku.* ELE_11

Regionalny charakter Mazowieckiego Instytutu Kultury (o którym wspomnieliśmy wcześniej) mógłby stać się jej cechą wyróżniająca na tle innych warszawskich instytucji kultury. Części respondentów Instytut przywołuje skojarzenia z Narodowym Centrum Kultury lub domem kultury. Większy nacisk na mazowiecki i regionalny charakter instytucji –także w działaniach w jej siedzibie – mógłby pokazać jej wyjątkowy charakter, ale także przyciągnąć odbiorców.

Pomyślałbym, że to jakaś ich [Narodowego Centrum Kultury] *jednostka administracyjno-terenowa.* ELE_04

Nie wiem, czy on miał inną nazwę. To zawsze był taki dom kultury, nie wiem, czy to akurat taki mazowiecki, ale przeważnie to był taki dom kultury. Tam, z tego co się orientuję, to i różne wystawy tam się nieraz odbywały, nieraz były szkolne wycieczki, też wiem. ELE_09

Ja to tak sobie wyobrażam, że jeżeli to jest instytut kultury, to podejmowane są takie inicjatywy, które przybliżają region, przybliżają Mazowsze, pokazują przyrodę Mazowsza, pokazują kulturę Mazowsza. [...] nie zamykać się tylko na Warszawę, ale na obszary mazowieckie, które mają swoją kulturę, tradycje i żeby to pokazywać. ELE_05

Podczas naszych rozmów trafiliśmy także na osoby, które nie kojarzą Mazowieckiego Instytutu Kultury i rodzaju prowadzonej przez niego działalności.

Nie wiem kim są, co robią, jak działają, stąd seria moich pytań na początku. ELE_04

Ja szczerze powiedziawszy niestety oprócz tego, że jest tutaj ten Mazowiecki Instytut Kultury nie wiem, na jakiej płaszczyźnie działają. ELE_10

KORZYSTANIE / WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJĄ

Część respondentów korzystała z oferty Mazowieckiego Instytutu Kultury lub z nim współpracowała. Przedstawiciele lokalnych instytucji odwiedzają Instytut raczej przy okazji wykonywania swoich obowiązków zawodowych, niż prywatnie. Argumentują taki stan rzeczy brakiem czasu oraz korzystaniem z oferty kulturalnej w miejscu zamieszkania. Ci, którzy prywatnie korzystają z wydarzeń organizowanych przez Instytut wymieniali przede wszystkim spektakle i koncerty. Wśród przedstawicieli placówek edukacyjnych szczególnie popularny był spektakl „Belfer" z Wojciechem Pszoniakiem.

Na warsztaty z dziećmi chodziłam do tego Instytutu. Byłam na spektaklu [Belfer]. ELE_11

Tak, na koncertach [...] jakieś gościnne spektakle. ELE_13

Właśnie nie byłem... To jest straszne. [...] Ostatnio wiem, że był jakiś koncert jazzowy. ELE_22

Wiem, że jest, ale nigdy nie korzystałam, nie znam programu. ELE_20

Tu jest praca i stara się jak najszybciej iść do domu. Wszystkie takie imprezy, które tu są o godzinie 18.00, 19.00, no to trzeba by było czekać na to. Pojechanie do domu i powrót, no to już można nie zdążyć. ELE_12

Zdania na temat uczestnictwa lokalnej społeczności w wydarzeniach organizowanych przez Mazowiecki Instytut Kultury są podzielone. Część respondentów ma wiedzę, że mieszkańcy bywają w Instytucie, część przypuszcza, że nie. Pojawiają się także głosy, że Instytut wydaje się być bardziej nastawiony na wydarzenia dla grup zorganizowanych, np. przedszkoli czy szkół, nie zaś dla indywidualnych mieszkańców.

Ostatnio nawet był klient u mnie [...] wybierał się tam na wydarzenie, ktoś grał Komedę. ELE_22

Wydaje mi się, że [lokalna społeczność] *nie. [...] Co się ma pod nosem, to się tak jakoś... Bo to jest tak, że jak coś jest blisko: 'a to zawsze zdążę pójść' [...], tak się odkłada na inne okazje.* ELE_13

Byłam zainteresowana teatrem dla dzieci, rodziców bym wysłała, ale jak moja mama patrzy na teatry dla dzieci, to tutaj nigdy nic nie było. Zawsze są tam jakieś alternatywy, takie taniec świata, mandala [...]. Wiem, że nasze dzieci chodziły z przedszkola, bo były jakieś przeglądy piosenek świątecznych, warsztaty. Dla dzieci takich zorganizowanych, z instytucji, to tak, natomiast tak, żebym ja sobie weszła z ulicy – nie. ELE_18

Wiedzę mam jeżeli chodzi o placówki, o szkoły – to wiem, że tak. Że szkoły, przedszkola, [...] no widuję tu raczej takie wycieczki autokarowe i zagraniczne na tych terenach. A czy lokalna społeczność, to nie mam pojęcia. ELE_11

Zdarzyło się także, że rozmówca opisał swoje negatywne doświadczenia związane z próbą zakupu biletu w Instytucie. Niestety zniechęciły go one do dalszego korzystania z oferty.

Ja nie uczestniczyłam, bo chodziłam z wózkiem i poszłam kupić bilety i mi powiedziano: nie, musi pani iść do Empiku albo przez E--ticket. Mnie to zdenerwowało, bo mam coś pod nosem, a nie mogę z tego skorzystać, bo muszę z tym wózkiem dymać do Empiku. Najbliższy w centrum, niby nie tak daleko, ale... ELE_18

Jedną z kluczowych spraw jest sposób informowania o wydarzeniach odbywających się w Mazowieckim Instytucie Kultury i – szerzej – o jego działalności. Bardzo istotnym działaniem byłoby wychodzenie pracowników lub przedstawicieli placówki do lokalnych instytucji, punktów usługowych czy wspólnot i przedstawienie się. Innym sposobem mogłaby być organizacja otwartych spotkań dla mieszkańców w siedzibie Instytutu.

Dużo daje rozmowa. Ludzie biorą ulotki i je wyrzucają, a jednak rozmowa to rozmowa- ELE_14

Ważne jest także zróżnicowanie kanałów komunikacji. Rozmówcy poszukują wiedzy o wydarzeniach za pośrednictwem internetu przyznając jednak, że w zalewie informacji czasem trudno się zorientować i odnaleźć. W przypadku instytucji, która chce przyciągnąć lokalną społeczność istotniejsze wydają się tradycyjne środki – plakaty, ulotki, ale także potykacze przed budynkiem lub charakterystyczny napis na nim. Przy czym materiały drukowane powinny być odpowiednio dystrybuowane, np. za pośrednictwem wspólnot czy lokalnych usługodawców.

U nas tutaj w Warszawie to trochę za mało jest tej informacji, żeby na internet się weszło, to pewnie by się trochę dowiedziało, ale jednak to jest jeszcze za mało, wie Pani. Nieraz człowiek nie wszędzie wie co się dzieje. ELE_09

Mam też problem z jakimś dotarciem do informacji, co się tam dzieje, ale pewnie po prostu nie followuję czegoś, co powinienem follować. ELE_22

Mnie to brakuje takich, może nie billboardów, [...] ale powinno się o to zadbać, żeby taką zewnętrzną zrobić nawet reklamę może. Nie wiem czy tam coś można wystawić, bo tam terenu nie jest specjalnie dużo przed tym. Może raczej coś takiego na zachętę, żeby ludzie wchodzili. ELE_14

Jest teraz taka cyfrowa era, ale [...] paradoksalnie wydaje się, że taki potykacz to jest coś przestarzałego, ale dla wielu ludzi, którzy już mają taki szum informacyjny, to właściwie ciężko do czegoś tam dotrzeć. ELE_22

POMYSŁY NA DZIAŁANIA

Podczas naszych rozmów z respondentami pojawiły się liczne pomysły na działania, które mogłyby być zrealizowane w Mazowieckim Instytucie Kultury lub we współpracy z nim. Szczególnie instytucje znajdujące się na badanym obszarze (a także część usługodawców) są otwarte na podejmowanie wspólnych działań. Kluczowe jest przy tym spotkanie osobiste i nawiązanie relacji, o czym pisaliśmy już wcześniej. Spotkanie takie powinno służyć także przedstawieniu sobie nawzajem swojej działalności oraz możliwych pól współpracy. Przy czym podczas rozmów wymieniano różne formy współdziałania. Po pierwsze – organizacja wydarzeń przez Instytutu, w których inne podmioty i ich użytkownicy mogliby uczestniczyć. Po drugie – wspólna realizacja działań – od wymyślenia pomysłu, do wcielenia go życie. Wreszcie, po trzecie – wzajemne udostępnianie sobie zasobów – sal, sprzętu, ale także odpowiednio wykwalifikowanej kadry. Zaznaczano, że warto wzajemnie się informować o swoich wydarzeniach, a informacje o działaniach innych przekazywać także swoim odbiorcom lub użytkownikom.

Owszem, sąsiedztwo [MIK] *jest ogromnym plusem. Tym bardziej, że tutaj jest taki obszar, że nie mamy w okolicy ani kina, ani nie mamy takiego domu kultury, więc jak najbardziej byłybyśmy zainteresowane współpracą.* ELE_05

Zawsze warto spróbować, a jeśli się już to robi, to poszerzać swoją działalność. ELE_25

*Współpraca jest możliwa, natomiast nie wiem dokładnie czym zajmuje się MIK, nie wiem jakie granty są realizowane, co. Bo jeżeli oni załatwiają pewne rzeczy w terenie, to może fajnie by było napisać wniosek [...].*ELE_04

Myślę, że warto dzielić się informacjami o wydarzeniach. ELE_22

W opinii naszych rozmówców Mazowiecki Instytut Kultury mógłby stać się także przestrzenią do spotkań dla mieszkańców. Szczególnie, że jak już pisaliśmy, brakuje tego typu miejsc na badanym obszarze. W tym kontekście pojawił się np. pomysł organizacji święta sąsiedzkiego lub święta ulicy. Przedstawiciele mieszkańców zaznaczali także, że nie poszukują oferty zajęć cyklicznych – takie są realizowane przez inne podmioty. Szukają raczej miejsca, w którym organizowano by różnorodne działania. Ich harmonogram powinien być znany wcześniej, by odbiorcy mogli sobie wybrać, na które wydarzenia chcą iść.

Można by było pomyśleć o tym, żeby były tam jakiś rodzaj spotkań, które byłyby tak bardziej otwarte dla tych ludzi tutaj. ELE_06

Ja nie szukałabym zajęć, które by były cykliczne, cotygodniowe, żadne tzw. obowiązkowe, bo ja już mam takie rzeczy. Ja nie mówię, że to by nie było fajne, bo być może ludzie w okolicy szukają tutaj czegoś takiego. Dla mnie by były takie, że jest np. wejściówka, mogę sobie kupić karnet na wszystko, ale mogę np. jakąś wejściówkę. [...] Chodzi mi o coś takiego, że ja wiem, że dzisiaj jest malowanie, a za tydzień będzie śpiewanie, a za dwa tygodnie będzie nie wiem – robienie dzbanków z gliny. ELE_18

Wśród różnych pomysłów na działania, które mógłby realizować Instytut, pojawiały się przede wszystkim wydarzenia skierowane do seniorów oraz do dzieci. W przypadku tych ostatnich mówiono zarówno o działaniach przeznaczonych dla grup z placówek edukacyjnych, jak i dla indywidualnych odbiorców. Wymieniano także wydarzenia międzypokoleniowe, łączące różne grupy wiekowe – dzieci, dorosłych i seniorów. Jako przykład podawano tu potańcówkę zorganizowaną w Hali Gwardii. Cenne byłyby także działania, podczas których różne grupy (np. dzieci i rodzice) mogą w tym samym czasie zajmować się odpowiednimi dla ich wieku aktywnościami kulturalnymi.

Ja bym bardzo chciała, żeby było coś dla dzieciaczków, jeżeli jest to możliwe. To my bardzo chętnie. ELE_12

Dla nas to najfajniejsze jest co było w Hali Gwardii – taka potańcówka międzypokoleniowa. [...] Dla nas najfajniejsze są aktywności z dziećmi tak naprawdę, żeby się nie zastanawiać gdzie – komu oddać dziecko. [...] My sobie siedzieliśmy w Hali i gadaliśmy, a dzieciaki biegały, tańczyły z babciami i dziadkami. [...] Dzieci idą na animacje, a ty idziesz na spektakl albo na warsztaty śpiewu białego. ELE_18

W opinii rozmówców Mazowiecki Instytut Kultury mógłby realizować wydarzenia tematyczne, np. przedświąteczne, a także promujące Mazowsze – jego tradycje, historię oraz zespoły ludowe z terenu województwa. Niektóre placówki edukacyjne zwracały uwagę, że wydarzenia powinny być bezpłatne lub płatne niewiele.

Fajne są te wszystkie warsztaty tematyczne np. przed Wielkanocą [...] albo na Gwiazdkę coś. ELE_18

Bardzo chętnie byśmy uczestniczyli w takich zajęciach, jakby była promocja zespołów ludowych, bo dzieci bardzo to lubią i bardzo jest im to potrzebne. ELE_05

VII. PODSUMOWANIE

Najważniejszym wnioskiem z diagnozy wydaje nam się być przebijająca w różnych miejscach potrzeba nawiązywania relacji. Mazowiecki Instytut Kultury, planując otwarcie się na lokalną społeczność powinien wyjść ze swojej siedziby i poznać sąsiadów. Jak pokazała diagnoza, lokalne instytucje i punkty usługowe są otwarte na nawiązywanie współpracy. Często nie znają jednak dokładnie profilu działalności Instytutu i nie wiedzą jakie współdziałanie jest możliwe. Warto, aby przedstawiciele instytucji odwiedzili lokalne podmioty i poznali się nawzajem.

Mazowiecki Instytut Kultury ma także możliwość nawiązania relacji z mieszkańcami oraz okazję, aby stać się lokalnym centrum spotkań dla społeczności – szczególnie, że na badanym obszarze brakuje takiego miejsca. Konieczne byłoby jednak kontynuowanie i pogłębienie diagnozy. Warto w tym miejscu przypomnieć, że rozmawialiśmy głównie z osobami, które na tym terenie pracują, a nie mieszkają. Spotkania lub rozmowy z większą liczbą mieszkańców pozwolą na uzupełnienie wiedzy dotyczącej m.in. relacji sąsiedzkich i zaangażowania społecznego, a także potrzeb i oczekiwań mieszkańców względem Instytutu. Z naszego doświadczenia badanie społeczności lokalnej najlepiej przeprowadzać w miesiącach wiosennych lub letnich. Można je także wykonywać podczas działań o innym charakterze np. animacyjnym. Z przeprowadzonej przez nas diagnozy widać, że w badaniu takim trzeba uwzględnić możliwie wszystkie grupy wiekowe, w tym także dzieci.

Najbliższa okolica Mazowieckiego Instytutu Kultury jest określana jako cicha i spokojna, mimo, że położona jest w centrum miasta. Stanowi to o jej odmienności i wyjątkowości. Jest także określana, jako miejsce z historią i z klimatem, w którym większość budynków powstała niedługo po II wojnie światowej. Ważnymi punktami na mapie okolicy są hale: Mirowska i Gwardii, o odmiennym, ale poniekąd uzupełniającym się charakterze. Rozmówcy wspominali także nieistniejące już dziś Kinokino Femina oraz Mazowiecki Instytut Kultury. Ten ostatni częściej kojarzono jako sam budynek, a nie jako instytucję. W sprawie zieleni na badanym obszarze zdania są podzielone, większość jednak uważa, że jak na centrum miasta jest jej dużo i jest zadbana. Głównym problemem na tym terenie jest parkowanie.

Według osób, z którymi rozmawialiśmy, społeczność osiedla to głównie osoby starsze, ale obserwowana jest także pewna zmiana struktury społecznej. Seniorzy odchodzą, a na ich miejsce wprowadzają się ludzie młodzi. Mieszkania są użytkowane zarówno przez stałych mieszkańców, jak i przez osoby wynajmujące. Niektórzy nasi rozmówcy zauważają tendencję do zwiększania się wynajmów krótkoterminowych, a miejsce określają jako atrakcyjne dla turystów. Część respondentów nie potrafiła zbyt wiele powiedzieć na temat relacji sąsiedzkich i zaangażowania społecznego, co jest kolejnym powodem do kontynuacji badań ze społecznością lokalną. Zwracano uwagę, że na badanym obszarze brakuje miejsc, gdzie mieszkańcy mogliby się spotykać.

Większość naszych rozmówców kojarzyła budynek Mazowieckiego Instytutu Kultury, a część także znajdującą się w nim instytucję i jej działalność. Przy czym najczęściej przywoływano wydarzenia realizowane w siedzibie – głównie spektakle i koncerty – a rzad-

ko wspominano działalność regionalną Instytutu. Mazowieckość instytucji mogłaby stać się jej znakiem rozpoznawczym, marką i wyróżniać ją na tle innych warszawskich podmiotów kultury. Działające na badanym obszarze instytucje, a także część punktów usługowych i przedstawicieli mieszkańców jest otwarta na współpracę na różnych poziomach. Pojawiające się podczas diagnozy pomysły na działania Mazowieckiego Instytutu Kultury skierowane do społeczności lokalnej mogłyby stać się podstawą do stworzenia katalogu do dalszej konsultacji z mieszkańcami.
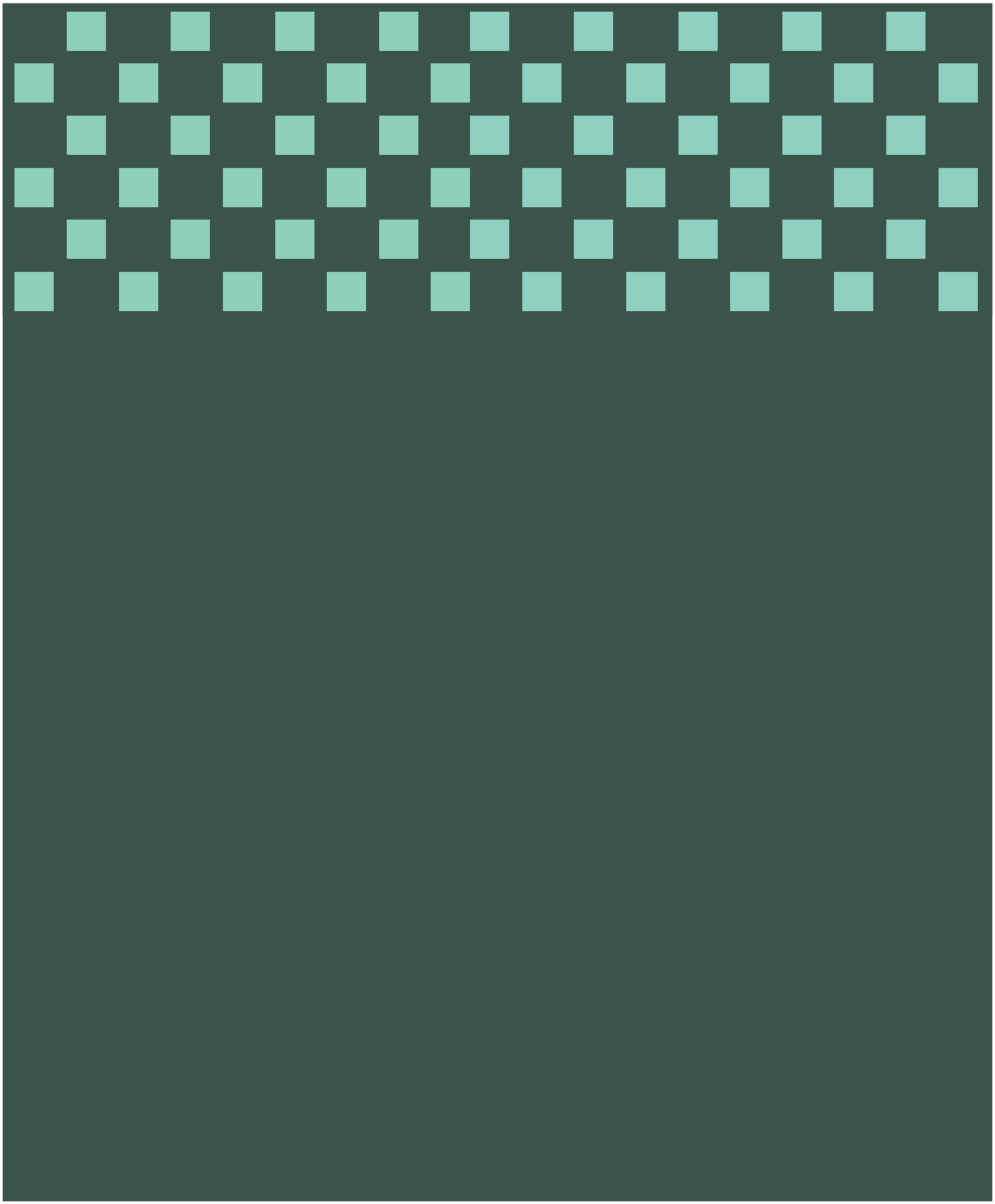
Mamy poczucie, że przeprowadzona diagnoza daje wiele informacji na temat najbliższego sąsiedztwa instytucji. Pojawia się w niej także wiele tropów i wątków, które Mazowiecki Instytut Kultury może rozwijać i pogłębiać oraz pomysłów i wniosków, które można od razu wcielić w życie.